

Ätit tid och kostat pengar

En utvärdering av iscensättandet av Fältgruppen i Umeå

Jessica Eliasson

Ätit tid och kostat pengar
En utvärdering av iscensättandet av Fältgruppen i Umeå

UFFE-meddelande 1/2009
Jessica Eliasson

UFFE
Utvecklings- och fältforskningsenheten
Umeå socialtjänst
Box 3045
903 02 Umeå
Besöksadress. Skolgatan 31a
Copyright: Författaren och UFFE
År 2009

SAMMANFATTNING

Detta är en utvärdering av Fältare i centrum (Fältgruppen) – ett av flera TILDA-projekt (Tidiga Insatser och Långsiktiga verksamheter Där man bor och på ett Annorlunda sätt). Utvärderingen sträcker sig mellan oktober 2006 och februari 2009. Utvärderingens syfte har varit att beskriva iscensättandet av Fältgruppen och att presentera Fältgruppens antaganden om vad som är väsentligt för att nå de formella målen. Syftet har också varit att presentera de insatser som Fältgruppen har gjort och att reflektera över dessa insatsers resultat.

Datainsamlingen till utvärderingen har skett genom att utvärderaren tagit del av fältarnas arbetsdagböcker, helrapporter, teamanteckningar och tidrapporter. Utvärderaren har också deltagit vid arbetsplatsträffar och andra möten, samt gjort intervjuer med fältarbetarna och deras chefer. Ett antal delutvärderingar, utförda som C-uppsatser av Socionomstuderande, ligger också till grund för denna utvärdering.

Utvärderingen visar att Fältgruppens arbete varit kantat av förhinder som lett till att de inte klarat att fylla projektets ramar med ett klart och tydligt innehåll. De har varken kommit fram till konkreta mål, delmål eller arbetsmetoder. Iscensättandet har dessutom fyllts av konflikter som lett till att två fältare och en teamledare slutat i projektet.

Fältgruppen har trots alla problem gjort en mängd insatser för ungdomarna i Umeå och deras föräldrar. Resultatmässigt har Fältgruppen byggt ett nätverk tillsammans med aktuella samverkanspartners. Det framgår att Fältgruppen har etablerat sig på ungdomarnas arena och att ungdomarna känner tillit och förtroende till dem.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKTER	1
1.1	Fältarbetets historia	3
1.2	Fältarbete idag	4
2	SYFTE, METOD OCH GENOMFÖRANDE	5
2.1	Vad är en utvärdering?	5
2.2	Varför och för vem görs utvärderingen?	5
2.3	Vad ska utvärderas?	5
2.4	Av vem görs utvärderingen?	6
2.5	Hur görs utvärderingen?	6
2.6	Material och datainsamlingsmetoder	7
2.6.1	Dokumentation	7
2.6.2	Möten, träffar och reflektionstillfällen	7
2.6.3	Intervjuer och observationer	8
2.6.4	Delutvärderingar	8
2.7	Metodologiska reflektioner	10
3	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	11
3.1	Insatser och klienteffekter (resultat)	11
3.2	Programteori	11
3.3	Att arbeta i projekt	11
3.3.1	Framgångsfaktorer för ett lyckat projekt	12
3.4	Att arbeta i grupp	12
3.5	Att samverka	13
3.6	Att arbeta preventivt	13
4	EMPIRI 1 – ISCENSÄTTANDET AV FÄLTGRUPPEN	15
4.1	Fältgruppen och deras chefer	15
4.2	Var på scenen är Fältgruppens arenor?	16
4.3	Att skriva ett manus – Hur uppnås projektets mål?	18
4.4	Vilken målgrupp har Fältgruppen?	19
4.5	Bakom kulisserna – Så började det hela	20
4.6	Historien om Fältgruppen 2006 och 2007	21
4.6.1	Anpassning av projektbeskrivningen	21
4.6.2	Teambuilding och att komma igång	21
4.6.3	Konflikter – Två av fältarna slutade i Fältgruppen	21
4.6.4	Handledning	22
4.6.5	Sammanfattning 2006-2007	22
4.7	Teamledaren börjar	23
4.7.1	Metareflektionen – ett avstamp?	23
4.8	Historien om Fältgruppen 2008 och 2009	24
4.8.1	Teambuilding och att komma igång	24
4.8.2	Konflikter – teamledaren slutade i Fältgruppen	24
4.8.3	Sammanfattning 2008-2009	25
4.9	Ledarskapet 2006-2009	26

5	EMPIRI 2 – VAD FÄLTGRUPPEN FAKTISKT HAR GJORT	28
5.1	Uppsökande arbete	28
5.2	Fältarbete på Internet.....	30
5.3	Möten på individnivå	31
5.3.1	Individsamtal	32
5.3.2	Orossamtal.....	32
5.3.3	Vad tycker ungdomarna om möten på individnivå?	32
5.4	Orosmötet	33
5.5	Handledning av skolvårdarna på Östra gymnasiet.....	34
5.6	Tjejgrupp	35
5.7	LOB och ringa narkotika brott	35
5.8	Samverkan.....	35
6	ANALYS OCH DISKUSSION.....	37
6.1	Iscensättandet – Hur kunde det bli så fel?.....	37
6.2	Fältgruppens insatser och resultat	38
6.3	Hur får man en välfungerande och effektiv Fältgrupp?	39
	Slutord – Tankar från den nya chefen (februari 2009)	41
	Referenslista.....	42

Bilagor:

Bilaga 1	Projektansökan
Bilaga 2	Tilläggsansökan
Bilaga 3	Tidrapporter

1. BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKTER

Hösten 2006 fick UFFE (Utvecklings och fältforskningsenheten) vid Umeå socialtjänst i uppdrag att göra en utvärdering av *Fältare i Centrum* (fortsättningsvis kommer namnet Fältgruppen användas), som är ett av flera TILDA-projekt.

TILDA är Umeå kommuns barn- och ungdomssatsning – en kraftsamling kring förebyggande insatser för barn och ungdomar. TILDA står för **T**idiga **I**nsatser och **L**ångsiktiga verksamheter **D**är man bor och på ett Annorlunda sätt. TILDA uppkom då man från politiskt håll (kommunfullmäktige) konstaterade att det fanns stora problem bland barn och ungdomar i Umeå som medförde risk för deras hälsa och utveckling. Antalet institutionsplaceringar av barn och ungdomar hade ökat de senaste åren, vilket bidragit till ökade kostnader för kommunen. Mellan 2001 och 2003 hade kostnaderna närmast fördubblats och prognosen för 2004 pekade på att de skulle röra sig i riktning mot 70 miljoner kr. I syfte att främja utvecklingen av alternativ till institutionsplaceringar av barn och ungdomar tillsköt fullmäktige medel och gav de *mjuka nämnderna*¹ i uppdrag att, med gemensamma krafter, utveckla tidiga och förebyggande insatser på hemmaplan, riktade till barn och ungdomar.² Sedan årsskiftet 2004/2005 har det varit möjligt för föreningar, kommunala verksamheter och andra aktörer att ansöka om TILDA-medel. Totalt har kommunfullmäktige avsatt 10 miljoner kr/år för satsningen.³

Projektet Fältgruppen är således ett projekt⁴ som finansieras med TILDA-medel. Projektet påbörjades i oktober 2006 och skulle fortgå t.o.m. 2007. En tilläggsansökan⁵ gjordes och beviljades för åren 2008-2009. Tanken var att Fältgruppen skulle finnas bland ungdomarna och arbeta uppsökande i de miljöer där det finns riskfaktorer som äventyrar ungdomars framtid. De skulle motivera ungdomar i *riskzon*⁶ till alternativa och positiva vägar. Fältgruppen skulle vara baserad i Umeå centrum men verka över hela kommunen. Fältgruppen skulle ha ett nära samarbete med olika verksamheter såsom Socialtjänstens myndighetsutövning, fritidsgårdar, skolor och polis. Dagtid skulle arbetet bestå av opinionsbildning, information, uppsökande verksamhet på skolor, samt punktinsatser vid behov. På kvällar och helger skulle Fältgruppen arbeta uppsökande. Totalt skulle 75 % av arbetstiden vara uppsökande arbete. I tilläggsansökan tillkom uppsökande arbete på Internet. En förhoppning var att Fältgruppens existens och interventioner ute på *fältet*⁷ skulle vara en skyddsfaktor för de unga, eller med andra ord: ”*Vi kommer till problemen innan problemen kommer till oss.*”⁸

Fältgruppens formella mål (vilket i utvärderingen kommer att kallas de 5 T:na) och deras tre arbetsområden (från projektansökan):

”Fältgruppens ska arbeta utifrån följande utgångspunkter:

¹ Här likställs mjuka nämnder med mjuka verksamheter som i vardaglig mening är ett samlingsbegrepp för kultur- utbildnings- och omsorgsverksamheter inom svenska kommuner. Gemensamt för dessa är att det är svårt eller omöjligt att finna prestationsmått som på ett tydligt sätt visar att syftet och målet med verksamheten uppnås. I förhållande till TILDA-projektet avser mjuka nämnder socialnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden samt kommunalnämnderna i Holmsund, Hörnefors och Sävar.

² Umeå Kommunfullmäktiges direktiv ”*Förebyggande insatser för barn och ungdomar*”, Dnr 354/2003

³ www.umea.se/tilda

⁴ Se bilaga 1 för projektansökan.

⁵ Se bilaga 2 för tilläggsansökan.

⁶ Riskzon – sammanhang eller miljöer där det förekommer missbruk, kriminalitet eller något annat riskfyllt beteende.

⁷ Se kapitel 1.2 för definition av ordet fält.

⁸ Projektansökan, bilaga 1, sida 1.

- *Tillgänglighet – 30 timmar av arbetstiden ska läggas i direkt fältarbete. Gruppen ska arbeta på tider som passar de uppdrag man arbetar kontinuerligt med men också kunna anpassa sina arbetstider under perioder utifrån de problem som ska lösas. Detta innebär en stor flexibilitet och att dygnets alla timmar i princip kan var aktuella som arbetstid.*
- *Tillit – Skapa tillit i förhållande till ungdomar i riskzon för missbruk och kriminalitet. Tillit till samarbetspartners insatser för unga i riskzon.*
- *Trovärdighet – Fältgruppen ska arbeta för att få ungdomars, föräldrars och samarbetspartners förtroende. Man måste hitta en balansgång mellan sekretess, förtroende och ansvar och ungas behov av skydd och ytterst anmälningskyldighet. Mötet med olika människor i problemsituationer ska präglas av ett lösningsinriktat synsätt.*
- *Tydlighet – Det ska vara tydligt för både ungdomar och samarbetspartners vilka gruppen är och vad deras uppdrag är. Tydliga vuxna med myndighetsansvar. Fältpersonalen ska uppträda öppet och bära särskilda jackor eller t-shirts av vilka det framgår vilka de är. De ska kunna legitimera sig i kontakter med ungdomar och föräldrar.*
- *Trygghet – I de övergripande målen för Umeå kommun finns en ambition uttryckt att Umeå ska vara en trygg stad och kommun att leva i. Detta kan bl.a. sägas vara en av anledningarna till hela TILDA-satsningen. Målet eller ambitionen med trygghet har väl sällan haft högre aktualitet än just nu i vår stad! Kan Fältgruppen genom sina aktiviteter och närvaro på något sätt bidra till att öka känslan av faktisk social trygghet i Umeå är mycket vunnit.*

Fältgruppens arbete kan brytas ner i tre huvudområden. Vart och ett av dessa områden kräver sin egen dokumentation och utvärderingsansats.

- *Miljöbaserat fältarbete – Det arbete man gör när man söker upp ungdomar i olika fria miljöer. I detta sammanhang ska gruppen föra loggböcker eller dagbok i vilka man noterar vad man faktiskt gjort under ett arbetspass.*
- *Annat uppsökande – Problembearbetande arbete: i detta sammanhang tillkallas Fältgruppen att under en avgränsad period arbeta med ett avgränsat problem t.ex. mobbing, skadegörelse, hot och våld i en stadsdel eller i ett skolområde. Varje sådan insats kräver sin egen avgränsade dokumentation.*
- *Informations eller opinionsbildande insatser – Fältgruppen ska stå till förfogande för informationsinsatser vid föräldramöten, personalgruppsmöten och vid förfrågan även gentemot föreningslivet.”⁹*

Som utvärderare har jag, under ca två och ett halvt år, haft förmånen att på nära håll följa Fältgruppens arbete att förverkliga sina ambitioner med projektet. Utvärderingens ledmotiv har varit delaktighet och förändring. Jag har studerat gruppen på nära håll och har vid flera

⁹ Projektansökan, bilaga 1, sida 2.

tillfällen fått ge återkoppling på det jag sett. Genom t.ex. *veckans kanon och kalkon*¹⁰ och *metareflektionen*¹¹ har gruppen fått reflektera över grupprocessen och vad de faktiskt gjort på de olika arenorna¹².

1.1 Fältarbetets historia

De första ansatserna till socialt fältarbete i kommunal regi togs på 1950-talet. Anledningen var att man haft problem med ungdomar som begått inbrott, bilstölder och skadegörelse. Fältarbetet fokuserade på att skapa kontakt med ungdomsgäng och verka för att ungdomarna skulle skapa sig meningsfulla och legala fritidssysselsättningar.¹³ De flesta ungdomars önskemål var att få en lokal att vistas i och tack vare detta uppkom fritidsgårdarna.¹⁴

Den tidiga fältarbetarens arbete kan indelas i tre olika uppgifter. Den första uppgiften var att arbeta uppsökande. Fältarbetaren åkte runt på olika arenor där ungdomar vistades och överblickade situationen samt återrapporterade till beslutsfattarna. Den andra uppgiften var att få kunskap och insikt i problematiska sammanhang och situationer kring ungdomarna. Den tredje uppgiften bestod av dokumentation – en central uppgift för att kunna följa upp och utvärdera arbetet samt för att skapa samverkan mellan olika aktörer som arbetade med ungdomar.¹⁵

Under 70-talet var drogmissbruket ett stort problem bland ungdomar och fältarbetarna ökade därför i antal. Under 80-talet började universitetsutbildade i allt större utsträckning att fältarbeta och samhället byggde upp fler institutioner inom ungdomsområdet, t.ex. ungdomscentrum, ungdomsmottagningar och ungdomssekreterare. Nya yrkeskategorier, t.ex. uppsökande fritidsgårdspersonal, började ta över vissa av fältarbetarnas arbetsuppgifter, vilket gjorde att socialt fältarbete utvecklades åt olika håll beroende på utförare (Socialtjänst kontra fritidsverksamhet).¹⁶

Under åren har det framförts kritik mot fältarbete då arbetsmetoder, målgrupper och resultat ansetts vara alltför oklara. Det ansågs vara svårt att få grepp om vad fältarbetaren egentligen gjorde och om arbetet gav resultat (eller inte). Samma kritik mot fältarbete finns till viss del kvar idag.¹⁷

Under årens lopp har fältarbetets ställning stärkts på juridisk väg. År 1967 gjordes ett tillägg i gamla Socialhjälpslagen som medförde att kommunerna fick skyldighet att bedriva uppsökande verksamhet. Socialtjänstlagen som trädde i kraft 1982 gav *metoden* sociala fältarbetet stöd i 1 § och 5 §. I aktuell lagtext (Socialtjänstlagen (2001:453)) har bl.a. fältarbete stöd i 3 kap 1 § gällande uppsökande verksamhet och i 5 kap 1 § angående att aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland ungdom.¹⁸

¹⁰ Se kapitel 2.6.2 för beskrivning av *veckans kanon och kalkon*.

¹¹ Se kapitel 2.6.2 för beskrivning av *metareflektionen*.

¹² Se kapitel 1.2 för definition av ordet arena.

¹³ Calissendorff, Höjer & Svensson (1986)

¹⁴ Johanson, K (1997)

¹⁵ Ander, B, Andersson, M, Jordevik, K & Leisti, A (2005)

¹⁶ Johanson, K (1997)

¹⁷ Ander, B, Andersson, M, Jordevik, K & Leisti, A (2005)

¹⁸ Clevesköld, L, Lundgren, L, Thunved, A (2005)

1.2 Fältarbete idag

För att kunna beskriva vad fältarbete innebär är det nödvändigt att definiera ordet *fält*. Fält är, i detta sammanhang, en miljö där unga människor på ett osystematiskt sätt vistas, möts och blir sedda. I denna miljö är det vanligt att ungdomen vill undandra sig vuxenvärldens kontroll och insyn. Det offentliga livet blir en del av ungdomens självständiggörande och sökande efter vuxenidentitet. Denna process sker inte alltid smärtfritt vare sig för den unge själv eller för det omgivande samhället. För en liten grupp ungdomar har det offentliga rummet en vidare betydelse. Dessa ungdomar kommer ofta från en socialt problematisk uppväxt och i de offentliga miljöerna söker de en chans att bli sedda och bekräftade. Deras osäkerhet och brist på positiva vuxenförebilder innebär en ökad utsatthet och risken för dem att utvecklas ogynnsamt är stor.¹⁹

Enligt Riksförbundet för fältare (RIF) ska fältarbetaren arbeta uppsökande i offentliga ungdomsmiljöer (ofta på annan tid än kontorstid). Där gör fältarbetaren en bedömning av vilka behov som finns samt vilka insatser som är aktuella. Slutligen dokumenteras och utvärderas arbetet. Dokumentation i fältarbete är viktig för att se mönster och tendenser på ett tydligt sätt. Dokumentationen ligger också till grund för analys och slutligen som en utvärdering av insatsen och fältarbetarens arbetssätt.²⁰

Enligt Ander et al. (2005) är basen i uppsökande arbete att befinna sig i offentliga miljöer där ungdomar vistas när de inte befinner sig i en organiserad verksamhet eller i hemmet. Dessa miljöer, där vuxna inte med automatik har insyn, kallas i utvärderingen för *ungdomarnas arena*. Det kan vara i stadskärnan, i parker, i skolan eller på fritidsgårdar. Författarna menar att det är viktigt att det uppsökande arbetet följer samhällets utveckling och hittar ungdomarnas nya arenor som t.ex. Internet.²¹

För att tillgodose de behov som uppmärksammas genom det uppsökande arbetet ska, enligt RIF, fältarbetaren vara verksam på tre olika nivåer: samhälls-, grupp och individnivå. Utifrån dessa olika nivåer arbetar fältarbetaren med insatser som är strukturinriktade (t.ex. att delge beslutsfattarna den kunskap de inhämtat från det uppsökande arbetet), förebyggande (generella och riktade) och behandlande. Det är viktigt att arbeta på alla nivåer och bedriva olika typer av insatser för att förhindra sociala problem. En fältarbetare har också ett nära samarbete med andra (t.ex. ideella föreningar och fritidsgårdar) för att på så sätt kunna få insyn och hjälpa ungdomen.²²

Enligt RIF är syftet med fältarbete att få kunskap, kontakt och gemensamma upplevelser genom möten med ungdomar. Det krävs en regelbundenhet i det uppsökande arbetet för att kunna skapa hållbara relationer och för att ungdomen ska känna sig betydelsefull. Goda relationer är det centrala verktyget i professionellt socialt fältarbete och detta skapar möjligheter till förändringsprocesser genom bland annat motivationsarbete.²³

¹⁹ http://www.rif.o.se/dokument/socialt_faltarbete_definition.pdf

²⁰ http://www.rif.o.se/dokument/socialt_faltarbete_definition.pdf

²¹ Ander, B., Andersson, M., Jordevik, K & Leisti, A (2005)

²² http://www.rif.o.se/dokument/socialt_faltarbete_definition.pdf

²³ http://www.rif.o.se/dokument/socialt_faltarbete_definition.pdf

2. SYFTE, METOD OCH GENOMFÖRANDE

2.1 Vad är en utvärdering?

Utvärdering i politik och förvaltning handlar främst om att i efterhand upptäcka, kartlägga och bedöma resultat, för att åstadkomma ökad självreflektion och fördjupad förståelse. En utvärdering syftar till att bli användbar, då den inte är vilken noggrann bedömning som helst, utan en bedömning som kan tänkas spela roll i praktiska beslutssituationer. En utvärdering blir i många fall också ytterligare en intervention, ett extra inslag i processen, för personalens behov av att *prata av sig* och bearbeta den process de går igenom.²⁴

2.2 Varför och för vem görs utvärderingen?

Fältgruppens projektansökan är en av få TILDA-ansökningar som har en ekonomisk post för utvärdering. I projektansökan ges förslag på hur varje enskilt mål (dvs. varje enskilt T) kan utvärderas. Det står däremot ingenting om syftet med utvärderingen. Utvärderarens bedömning är dock att utvärderingen görs av flera anledningar. För det första kan utvärderingens resultat ligga till grund för att bedöma Fältgruppens fortsatta existens. För det andra görs utvärderingen för de direkt berörda, Fältgruppen och dess chefer, för att ge feedback på arbetet. I projektansökan står det även att utvärderingen kan ligga till grund för att bedöma huruvida Fältgruppen kan ses som ett bidrag till de aktiviteter som är förknippade med att kommunen är uttagen som försökskommun av alkoholkommittén för mobilisering mot narkotika. Utvärderarens förhoppning är också att läsaren kan *dra lärdom* och/eller finna inspiration inför liknande projekt/situationer/processer.

Förutom denna utvärdering följs Fältgruppen, och alla andra TILDA-projekt, upp genom årsrapporter och avstämningar som skickas till TILDAs samordnare och styrgrupp.²⁵

2.3 Vad ska utvärderas?

Syftet med utvärderingen är att beskriva iscensättandet av Fältgruppen och att presentera Fältgruppens antaganden om vad som är väsentligt för att nå de formella målen. Syftet är också att presentera de insatser som Fältgruppen har gjort och att reflektera över dessa insatsers resultat.

Frågeställningar som ska besvara syftet:

- Hur har iscensättandet av Fältgruppen sett ut?
- Vilka är Fältgruppens antaganden om vad som är väsentligt för att nå de formella målen?
- Vilka insatser har Fältgruppen gjort?
- Hur ser Fältgruppens resultat ut?

²⁴ Vedung, E (1998)

²⁵ www.umea.se/tilda

2.4 Av vem görs utvärderingen?

Utvärderingen görs av en extern utredare, Jessica Eliasson, på uppdrag av UFFE (Utvecklings och fältforskningsenheten) vid Umeå socialtjänst. Vid genomförandet har Ulf Hyvönen, forskningschef på UFFE, haft en handledande roll.

Fördelen med en extern utvärderare är bl.a. att risken för *hemmablindhet* minskar då utvärderaren inte är beroende av verksamheten och därmed kan hålla distans. Det negativa med en extern utvärderare kan vara att denne inte får personalens förtroende.²⁶ Utvärderaren upplever dock att personalen varit mycket tillmötesgående och att ett förtroende byggts upp från båda parter. En forskares oberoende kan hotas både *uppifrån* och *nerifrån* dvs. både från t.ex. finansiärer och/eller i detta fall Fältgruppen. Utvärderaren har vid flera tillfällen reflekterat över sitt oberoende då det ibland uppkommit situationer där utvärderaren upplevt sig komma mycket *nära* gruppen. Fördelen och styrkan med att vara nära gruppen är direktkontakten och att kunna iaktta icke-verbala uttryck. Nackdelarna med att arbeta nära kan däremot vara att situationer blir konstlade och att åsikter friseras när gruppen vet att den utvärderas.²⁷

2.5 Hur görs utvärderingen?

Utvärderingen består av två olika delar, dels en deskriptiv del där iscensättande av Fältgruppen presenteras, och dels en del där Fältgruppens insatser presenteras. Utvärderingen har syftat till att fortlöpande bidra till att påverka det som utvärderas. Utvärderaren har, under utvärderingens gång, kontinuerligt återkopplat insamlade data till gruppen, vilket har inneburit en flytande gräns mellan utvecklingsarbete och utvärdering.

Utvärderingsarbetet hade sin början i diskussioner med Fältgruppen, vilka mynnade ut i ett utvärderingsförslag som presenterades och godkändes av gruppen. Styrprincipen har varit en metodologisk öppenhet med syfte att under arbetets gång använda sig av de metoder som bäst passar utifrån det material som samlats in. Öppenheten har lett till att utvärderingen bytt inriktning och att metoder ändrats vid ett flertal tillfällen. Med utgångspunkt i utvärderingens syfte har metoder för att samla in både kvalitativa och kvantitativa data använts, resultaten av dessa redovisas växelvis i utvärderingens empirikapitel.

Fortlöpande under utvärderingens gång har utvärderaren träffat och fört samtal med gruppen och dess chefer. Utvärderaren har hämtat in information från bl.a. möten, dagboksanteckningar, intervjuer, observationer i fält m.m.

Utvärderaren hade mycket kontakt med Fältgruppen och deras chefer t.o.m. hösten 2007. När teamledaren kom (1 oktober 2007) och *den nya Fältgruppen*²⁸ startade i januari 2008 var utvärderarens närvaro på olika möten inte lika självklar. De första månaderna uttryckte Fältgruppen att de ville *”teambuilda”*²⁹ utan insyn från utvärderaren eller sina chefer. Det bestämdes att utvärderaren istället skulle ha kontakt med teamledaren för att få information, vilket även fortsatte när Fältgruppens teambuilding var klar. När teamledaren avgick (31 oktober 2008) tog en annan fältarbetare över rollen att informera utvärderaren om skeendet i Fältgruppen.

²⁶ Eriksson, B & Karlsson, P-Å (1998)

²⁷ Kvale, S (1997)

²⁸ Den nya Fältgruppen – här syftar utvärderaren på tiden från januari 2008 och framåt.

²⁹ Enligt samtal med teamledaren (januari 2008).

2.6 Material och datainsamlingsmetoder

2.6.1 Dokumentation

- Dagböcker – För att se hur Fältgruppen arbetat har de fått skriva dagbok. (I början skrev de tillsammans i gruppen och sedan skrev de var för sig. I början skrev de och berättade om varje dag vilket sedan mynnade ut i en sammanfattning för hela veckan.) I dagboken berättade de hur de arbetade utifrån de situationer som uppstått.
- Helrapporter – Utvärderaren har tagit del av Fältgruppens (och några av fritidsgårdarnas) helrapporter som efter varje helg lämnas in till Socialtjänsten.
- Teamanteckningar – Utvärderaren har tagit del av Fältgruppens teamanteckningar, i vilka de framgår hur de tänkt arbeta vidare med vissa specifika ungdomar.
- Tidrapporter – För att få reda på vad Fältgruppen använt sin tid till har gruppen fått fylla i ett exceldokument där kolumnerna var indelade i olika rubriker från projektansökan. Exceldokumentets utformning har ändrats under utvärderingens gång p.g.a. missförstånd om vad som inryms under respektive rubrik. En sammanställning av de olika tidrapporterna (exceldokumenterna) återfinns som bilagor.³⁰

2.6.2 Möten, träffar och reflektionstillfällen

- Begreppsblommor – För att Fältgruppen, och utvärderaren, skulle veta vad gruppen hade för antaganden om hur de skulle nå de formella målen, dvs. de 5 T:na (tillgänglighet, tydlighet, trovärdighet, tillit och trygghet), hade utvärderaren en träff med gruppen och lät dem göra en begreppsblomma (tänk er en prästkrage) för varje T. Sammanfattningsvis är en begreppsblomma en blomma med ett av T:na i centrum (dvs. i blomkronan), medan dess blad innehåller ord som är gruppens antaganden om vad som är väsentligt för att nå de formella målen som rör just det T:et.³¹³²
- Metarefleksion – Under hösten/vintern 2007 hade utvärderaren en så kallad metarefleksion med alla som varit anställda i Fältgruppen, dess två chefer och den nyanställda teamledaren. Metarefleksionens syfte var att ge närvarande en återblick på tiden som gått och ge dem en förståelse för hur deras resa sett ut genom att visa på omständigheter som påverkat processen att nå målen (de 5 T:na). Utvärderaren försökte även förklara händelserna som skett inom gruppen genom att presentera en gruppteori av Wilfred Bion.³³
- Träffar och reflektionstillfällen – Under 2006 och 2007 deltog utvärderaren på de flesta av Fältgruppens arbetsplatsträffar (APT) och andra träffar för att få insyn i verksamheten. Utvärderaren höll också i en övning där gruppen fick tillfälle att reflektera över sitt arbete genom att berätta om veckans bästa respektive sämsta möte/ingripande/händelse (veckans kanon och kalkon). År 2008 och 2009 deltog utvärderaren mer sporadiskt på APT och andra träffar, men gruppen fortsatte självständigt med sina kanoner och kalkoner.

³⁰ Se bilaga 3 för tidrapporter.

³¹ För mer information om begreppsblommor se Hyvönen, U, Forsgren, N (2000).

³² Se kapitel 4.3 för att se deras antaganden om vad som är väsentligt för att nå de formella målen.

³³ Bion, W (1961)

2.6.3 Intervjuer och observationer

- Intervjuer – I och med att den kunskap som eftersträvats i första hand har varit förståelseinriktad har kvalitativa metoder använts. Kvalitativ metod är särskilt lämpad när syftet är att få ökad förståelse och för forskning om företeelser som inte är direkt mätbara utan är subjektiva och mångtydiga, såsom upplevelser och känslor.³⁴ Utvärderaren har intervjuat alla som arbetat i Fältgruppen, deras teamledare och deras tre chefer. Utvärderaren använde sig av en halvstrukturerad metod³⁵ och använde en intervjuguide³⁶ för att få ta del av intervjupersonernas egna upplevelser och erfarenheter.
- Utvärderaren har deltagit som observatör när Fältgruppen arbetat uppsökande ute på fältet.

2.6.4 Delutvärderingar

Utvärderaren har använt sig av socionomstudenter som skrivit C-uppsatser (delutvärderingar) rörande olika delar av Fältgruppens verksamhet. Nedan presenteras respektive delutvärderings titel, syfte och frågeställningar (alla sju delutvärderingar finns på UFFES hemsida: www.umea.se/uffe):

- Titel: ”Fältgruppen – Verksamhet, ledstjärnebegrepp och samarbete” av Helén Strömberg (vt 2007).

Syfte: *Undersöka hur fritidsgårdarna i dagsläget ser på Fältgruppens verksamhet, ledstjärnebegreppen för Fältgruppens arbete och det framtida samarbetet.*

Frågeställningar:

- *Hur vill fritidsgårdarna att samarbetet skall se ut?*
- *Hur ser fritidsgårdarna på innebörden av ledstjärnebegreppen?*
- *Vilka önskemål och förväntningar har fritidsgårdarna på Fältgruppen?*

- Titel: ”Samarbetsformer i praktiken – utformningen av ungdomsarbetet på en gymnasieskola” av Erica Ahlenhed & EvaLena DeMellgard (vt 2008).

Syfte: *Syftet med denna studie är att beskriva och analysera olika samarbetsformer mellan aktörerna utifrån de insatser som används i ungdomsarbetet på Östra gymnasiet.*

Frågeställningar:

- *Vilka insatser använder de olika aktörerna sig av?*
- *Vad består samarbetet av och hur upplevs det?*
- *Vilka resultat upplever de olika aktörerna av insatserna?*

- Titel: ”Fältgruppen i Centrum – arbetssätt och metoder” av Sandra Nordström & Marie Sandström (ht 2008).

³⁴ Kvale, S (1997)

³⁵ Enligt Kvale, S (1997) är den kvalitativa forskningsintervjun halvstrukturerad, dvs. inte ett öppet samtal eller ett strängt strukturerat frågeformulär.

³⁶ Vilket innebär att utvärderaren först bestämmer vissa teman och förslag på frågor, men att frågorna och dess ordningsföljd sedan bestämdes av hur intervjun utvecklades.

Syfte: Syftet med denna studie är att beskriva och utvärdera Fältgruppen i Umeås Arbetsätt och metoder.

Frågeställningar:

- Hur uppfattas uppdraget utifrån fältarbetarnas perspektiv?
 - Vad innebär uppsökande, respektive förebyggande arbete för fältarbetarna?
 - Hur arbetar Fältgruppen rent praktiskt?
 - Hur stämmer Fältgruppens arbetsätt och metoder överens med det som står att finna i projektbeskrivningen?
- Titel: ”Samverkan – hur får man den att fungera? Fältgruppen och dess samverkanspartners upplevelser av att samverka.” av Emma Melander (ht 2008).

Syfte: Syftet med studien är att undersöka hur de olika samverkanspartnerna upplever samverkan med Fältgruppen.

Frågeställningar:

- Hur upplever samverkanspartnerna kontakten med Fältgruppen?
 - Vad upplevs som positivt med att samverka?
 - Vad upplevs som problematiskt med att samverka?
- Titel: ”Orosmöte. Det moderna samhällets krav på nya arbetsmetoder – Förebyggande arbete för ungdomar i riskzon med föräldrarna i fokus” av Frida Juto & Kristofer Odö (ht 2008).

Syfte: Syftet med uppsatsen är att analysera och problematisera orosmöte som arbetsmetod och utifrån mötet diskutera föräldrarnas och Fältgruppens roll för ungdomarna i det moderna samhället.

Frågeställningar:

- Hur resonerar Fältgruppen och föräldrarna kring orosmöte som arbetsmetod?
 - Hur kan fenomenet orosmöte tolkas utifrån teorier om det moderna samhället?
 - Hur kan samspelet mellan fältgrupp, föräldrar och ungdomar förstås i förhållande till teorier om det moderna samhället?
- Titel: ”Det behövs vuxna på nätet – En kvalitativ studie om fältarbete på Internet” av Carolina Fransson & Erica Rannerud (ht 2008).

Syfte: Syftet med studien är att undersöka Fältgruppen i Umeås arbete med att nå och hjälpa barn och ungdomar med hjälp av Internet samt att undersöka hur deras arbete förhåller sig till andra fältgruppers arbete på Internet.

Frågeställningar:

- Hur bedrivs fältarbetet på Internet?
 - Vad är tanken bakom att det bedrivs fältarbete på Internet?
- Titel: ”Det individbaserade mötet – Umeå fältgrupp” av Monika Larsson (ht 2008).

Syfte: Syftet med detta examensarbete är att kartlägga och analysera individkontakter och orosamtal vid Fältgruppen i Umeå kommun.

Frågeställningar:

- *Vad innehåller insatserna och vad är Fältgruppens tanke bakom dessa?*
- *Hur går det till, används någon speciell metod?*
- *Vad tycker de aktuella ungdomarna och deras föräldrar om Fältgruppens insatser?*

Våren 2008 var utvärderarens och teamledarens tanke att även Fältgruppens arbete med en tjejgrupp skulle utvärderas. Detta genomfördes dock inte p.g.a. ovilja från en person i Fältgruppen. Denne menade att det inte fanns något att utvärdera då konflikter mellan tjejerna i tjejgruppen gjorde att de endast närvarade sporadiskt på träffarna och att arbetet med tjejgruppen därmed inte blev som det var tänkt.

2.7 Metodologiska reflektioner

Utvärderaren är medveten om tolkningens betydelse i all förståelseinriktad forskning och att alla data är teoriberoende.³⁷ Utvärderaren har därför skaffat sig en både djup och bred teoretisk referensram. Vidare har metodologiska diskussioner fortlöpande förts med personer med ämnes och/eller forskarkompetens.

Vad gäller reliabilitet, validitet och generaliserbarhet har nedanstående reflektioner gjorts. Reliabilitet handlar om tillförlitlighet, vilket kan vara mindre nåbart i en kvalitativ studie, som denna, då intervjuerna blir tolkningsbaserade. I utvärderingen har tolkningarna av det empiriska materialet utgått från litteraturstudier och från utvärderarens egen erfarenhet och tolkningsförmåga. När det gäller validitet, dvs. om man mätt det man avsett att mäta har utvärderaren haft ett kritiskt förhållningssätt och varit tydlig i hur data utformats samt haft tilltro till den egna analytiska förmågan. Generaliserbarhet är att visa det typiska och allmängiltiga. Utvärderingens resultat gäller inte generellt för andra fältgrupper, däremot kan fältgrupper och andra projekt dra lärdom av det som gått bra och mindre bra kring Fältgruppens iscensättande och de insatser de gjort.

Utvärderaren har reflekterat över C-uppsatsernas tillförlitlighet generellt, men särskilt kring C-uppsatserna som handlar om individsamtal och miljöbaserat fältarbete: 1) Hur stor är tillförlitligheten i C-uppsatsen om individsamtal då Fältgruppen själva valde vilka ungdomar som skulle intervjuas? 2) Hur väl speglar C-uppsatsen om Fältgruppens miljöbaserade fältarbete verkligheten, då Fältgruppen testade nya metoder när studenterna var med för att observera? Studenterna fick inte heller läsa Fältgruppens dokumentation trots att så var beslutat i Socialnämnden.

Generellt anser utvärderaren att det ibland varit svårt att få insyn i gruppens arbete, framförallt de insatser som kanske gått mindre bra, t.ex. tjejgruppen. Istället för att lyfta och ventilera vad som kunde ha gjorts annorlunda, läggs locket på. Det har också varit svårt att få snabba, raka svar, då gruppen måste *prata ihop sig* först. T.ex. när utvärderaren frågade vilka de samverkade med inför en delutvärdering (ht 2008) – något som vid det laget borde ha varit enkelt att svara på. Denna strategi kan påverka utvärderingens tillförlitlighet då negativa erfarenheter kanske inte lyfts upp på samma sätt som de positiva.

³⁷ Johansson, S (1995)

3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

3.1 Insatser och klienteffekter (resultat)

Utvärderingsforskning inom socialt arbete syftar bl.a. till att få fram vetenskapligt grundad kunskap om vilka metoder och arbetssätt som säkrast leder till goda resultat, s.k. evidensbaserad.³⁸ Utvärderaren har valt att titta på vilka insatser Fältgruppen har gjort för en ungdom för att få till stånd en förbättring av dennes situation. En insats är inte bara metoder och arbetssätt i sig utan också ett sammanhang av relationer, handlingar och kompetenser som sätts i rörelse. Viktigt att ha i beaktande är att även insatser som *misslyckas*, i längden kan ha betydelse för en utveckling, då insatsen trots allt ändå kan åstadkomma att personen *tänker till* och ev. använder senare möjligheter på ett annorlunda sätt.³⁹

Utvärderingen visar inte vilka klienteffekter (resultat) insatserna lett till då Fältgruppens insatser i sig inte leder till effekten. Denna uppstår istället som en följd av ungdomens val och handlingar under de villkor som insatsen skapar. Att analysera detta skulle ha krävt en helt annan typ av utvärdering.⁴⁰

3.2 Programteori

En programteori är de föreställningar som är nedlagda i ett program eller en verksamhet. En formell programteori innefattar enhetliga, kollektiva beskrivningar av hur programmet ska genomföras. Den informella programteorin avser däremot de bakomliggande antaganden som enskilda aktörer har om hur programmet ska genomföras och om vad som ska uppnås.⁴¹ Programteorin, i denna utvärdering, handlar därför dels om hur det var tänkt att Fältgruppen skulle arbeta, dvs. den formella programteorin (de 5 T:na), och dels Fältgruppens antaganden om vad som är väsentligt för att nå dessa mål, dvs. Fältgruppens informella programteori.

3.3 Att arbeta i projekt

Markström (1998) har utvärderat socialt arbete, med psykiskt funktionshindrade, i projektform. Nedan presenteras några av de förutsättningar som enligt Markström måste råda för att ett projekt ska fungera och överleva. Markström menar generellt att det inte är lätt att genomföra ett projekt då det är många aktörer, t.ex. personal, brukare, ledning och andra omgivande, som tillsammans och sinsemellan ska präglas av någon form av värdegemenskap och balans. De olika aktörerna har dessutom oftast olika förväntningar och krav, vilket gör att projekt ofta hamnar i ett korsdrag. Inom projektet måste man också ta ställning till frågor om målgrupp, arbetssätt, samverkan, ledarskap, rollfördelning och hanterandet av inre konflikter m.m. Markström har delat ordet projekt i två delar: *PRO* och *JÄKT*, där kategoriseringen av orden kan användas som en *temperaturmätare* och visa på den tendens till riktning ett projekt har vid en viss tidpunkt. Föreligger *PRO* i ett projekt så präglas personalen i projektet av utveckling, kreativitet, optimism, handlingskraft och ständig omprövning. Föreligger *JÄKT* är de utmärkande dragen hos personalen stress, oro, frustration, förvirring, pessimism och i sämsta fall isolering till följd av passivitet och initiativlöshet.⁴²

³⁸ Morén, S & Blom, B (2006)^a

³⁹ Morén, S & Blom, B (2006)^a

⁴⁰ Morén, S & Blom, B (2006)^a

⁴¹ Morén, S & Blom, B (2006)^b

⁴² Markström, U (1998)

3.3.1 Framgångsfaktorer för ett lyckat projekt

- För att ett projekt ska fungera bra måste den *inre och yttre legitimiteten* vara hög. Inre legitimitet innebär kortfattat att man inom verksamheten har ett ömsesidigt förtroende och en god atmosfär. Med yttre legitimitet menas att omgivningen är positiv och att man både kan få konkret stöd och bekräftelse på det man utför. Har man en god inre legitimitet genererar man en hög yttre legitimitet och vice versa.⁴³
- Innan man gör en projektplan bör man beakta begreppet *domänkonsensus* som innebär att det krävs kunskap om det aktuella fältet. De anspråk man lägger ner i en ny verksamhet bör komplettera de befintliga, inte bidra till en konkurrenssituation. Klampar man in på andra verksamheters domän (som alltså har liknande anspråk) utan ett ömsesidigt erkännande riskeras legitimiteten och därmed de resurser som projektet behöver av sin omgivning för att överleva och utvecklas.⁴⁴
- För att upprätthålla den så viktiga arbetsmotivationen spelar *bekräftelsekällor* en helt avgörande roll. Den bekräftelse, uppmuntran och positiva respons som verksamheten får påverkar verksamhetens resultat – genom påverkan av motivationen i gruppen och därmed den inre legitimiteten. Särskilt viktigt är att verksamheten får ledningens uppmärksamhet och bekräftelse på att man gör ett bra arbete.⁴⁵

3.4 Att arbeta i grupp

Det finns en uppsjö definitioner av ordet grupp. Utvärderaren har valt att utgå från en socialpsykologisk definition: ”En grupp är en samling människor som 1) Upplever sig ha ett gemensamt mål, 2) Ömsesidigt påverkar varandra, 3) Psykologiskt är medvetna om varandra och 4) uppfattar sig själva som en grupp.”⁴⁶

Under 1950-talet utvecklade den amerikanske psykologen Schutz sin teori om gruppens utveckling, kallad FIRO (Fundamental Interpersonal Relations Orientation). Enligt Schutzs forskning följer nystartade grupper en närmast lagbunden utveckling, åtminstone under vissa förutsättningar, genom tre faser för att till slut (förhoppningsvis) bli en grupp med total samhörighet. Gruppen går inte vidare från en fas till nästa förrän samtliga medlemmar i gruppen är redo att göra det. Gruppen kommer troligtvis, av olika skäl, att då och då återgå till tidigare faser i sin utveckling, t.ex. när medlemmar i gruppen byts ut.⁴⁷

I den första fasen, *tillhörandefasen*, krävs ordning och struktur och gruppen är beroende av sin ledare. Så småningom börjar medlemmarna testa varandra och är därmed på väg in i *rollsökningsfasen*. Nu visar medlemmarna öppet konkurrens och konflikterna ökar i antal och intensitet. Flera försöker ta (eller undvika) ledarskapet, även med hjälp av andra (formar undergrupper). Den feedback som ges är ofta bitsk och attackerande till skillnad från i den föregående fasen. Ofta kritiserar den formelle ledaren. Rollsökningsfasen behöver dock inte bli så konfrontativ om gruppens medlemmar är mogna och inriktade på arbetet. Det sista stadiet, *samhörighetsfasen*, är det stadium där gruppen är som mest effektiv och samarbetet

⁴³ Markström, U (1998)

⁴⁴ Markström, U (1998)

⁴⁵ Markström, U (1998)

⁴⁶ Lennér-Axelsson & Thylefors (1980)

⁴⁷ Schutz, W (1997)

fungerar som bäst. Samhörighetsfasen karaktäriseras av att medlemmarna öppet delger varandra idéer, känslor, åsikter och feedback. Alla grupper når dock inte detta stadium.⁴⁸

Eftersom konflikter är påfrestande behövs ibland ett avbrott i gruppens vandring mellan faserna. I övergången mellan tillhörande- och rollsökningsfaserna passeras *gemytlighetsfasen*. Samtliga i gruppen har här markerat sitt medlemskap och viktiga konflikter har undvikits. I gemytlighetsfasen samlar gruppen kraft och man visar en lättnad över att alla är med. *Idyllfasen* kallas övergången mellan rollsöknings- och samhörighetsfaserna. Vanligtvis föregås den av en intensiv medlemskonflikt eller en kris i gruppen, ofta kopplad till ledarskapsfrågor. Den befrielse gruppmedlemmarna känner efter lösningen av en sådan konflikt är mycket påtaglig och under en kortare tid läggs mycket kraft ned på att bevara denna känsla av samhörighet.⁴⁹

Svedberg (2007) skriver att avsaknad av ett medvetet arbetssätt är förödande för en grupp. Det är därför viktigt att gå igenom och klargöra arbetets innehåll och inriktning för gruppen. Dessutom måste gruppen säkra en fungerande kommunikation, en samspelsfunktion. Vidare behöver gruppen en ledningsfunktion som tar ansvar och för gruppen framåt.⁵⁰ Schutz (1997) skriver att en ledare kan använda tre typer av ledarstilar – makt, handledarskap eller auktoritet. Hur och när de olika stilarna används beror på gruppens utveckling och mognad, alltså var de befinner sig i FIRO-cirkeln. Att medvetet välja ledarbeteende med hänsyn till gruppens mognad är att tillämpa ett situationsanpassat ledarskap.⁵¹

3.5 Att samverka

Enligt lag har myndigheter skyldighet att samverka med varandra⁵², särskilt kring barn som far eller riskerar att fara illa, vilket regleras i för myndigheten gällande lagstiftning. Där står det även att myndigheter är skyldiga att samverka med andra samhällsorgan, organisationer och föreningar.⁵³ Samverkan står för *gemensamt handlande* för visst syfte, medan samarbete står för arbete som bedrivs av två eller flera *tillsammans* med gemensamt syfte. Förutsättningar för samverkan är tydliga mål, etiskt förhållningssätt, förankring hos ledningen för de olika verksamheterna och skäliga resurser i såväl tid som pengar. Deltagarna måste uppleva att fördelarna överväger nackdelarna.⁵⁴ Ett vanligt hinder för samverkan är domänanspråk, dvs. de områden där organisationer med likartade uppgifter och strukturer kan komma att konkurrera om vem som skall få utföra (och slippa att utföra) vissa arbetsuppgifter.⁵⁵

3.6 Att arbeta preventivt

Det finns många olika klassificeringar av prevention. Ett sätt att klassificera prevention är att dela in det i tre grupper beroende på hur tidigt i problemutvecklingen ingreppet sker:

- Primär prevention kallas de insatser som görs för att försöka förhindra att problem uppstår.

⁴⁸ Schutz, W (1997)

⁴⁹ Schutz, W (1997)

⁵⁰ Svedberg, L (2007)

⁵¹ Schutz, W (1997)

⁵² 6 § FL (1986:223)

⁵³ 1 kap 2 § första stycket SkoL (1985:1100) 3 § PolisL (1984:387). 3 kap 1,4, 5 §§ och 5 kap 1 § SoL (2001:453)

⁵⁴ Ander, B, Andersson, M, Jordevik, K & Leisti, A (2005)

⁵⁵ Lindqvist, R (1998)

- Sekundärprevention orienteras mot individer, grupper eller områden i riskzonen för att utveckla eller orsaka problem.
- Tertiär prevention kallas det arbete som görs för att hjälpa personer som redan uppvisar problem, dvs. olika typer av behandlingsinsatser sätts in.

Primär, sekundär och tertiär prevention kan också hänvisa till olika målgrupper. Om dessa former av prevention bedrivs samtidigt för att, till exempel, minska brottsligheten i ett lokalsamhälle koncentreras den tertiära preventionen på de redan kriminella, den sekundära på att bearbeta ungdomsgång och den primära på att främja en god utveckling hos barn och ungdomar i allmänhet.⁵⁶

⁵⁶ Ander, B, Andersson, M, Jordevik, K & Leisti, A (2005)

4. EMPIRI 1 – ISCENSÄTTANDET AV FÄLTGRUPPEN

Detta kapitel kommer främst att befinna sig bakom kulisserna där Fältgruppen har skrivit sina manus⁵⁷, vilka visar gruppens antaganden om vad som är väsentligt för att nå de formella målen. På scenen⁵⁸ har de sedan spelat upp sina pjäser på olika arenor⁵⁹ vilket visar vad de faktiskt har gjort (detta redovisas i kapitel 5).

Utvärderaren har inspirerats av sociologen Erving Goffman vid valet att illustrera iscensättandet av Fältgruppen som en teaterföreställning. Detta för att på ett pedagogiskt och vetenskapligt sätt beskriva Fältgruppens historia från oktober 2006 till februari 2009.

Goffman (2004) menar att alla människor spelar teater för att bygga upp olika *jag* och *identiteter* beroende på vilka som finns i omgivningen (publik, med- motaktörer m.fl.) och vad man vill framföra.⁶⁰ På samma sätt, för att nå sina formella mål, ska Fältgruppens agerande/framförande styras av det manus som finns för respektive arena.

Det scenario som beskrivs i kapitlet är utifrån de data som på olika sätt samlats in. Citaten nedan är från fältarna och deras chefer.

4.1 Fältgruppen och deras chefer

Hösten 2006 fick två chefer ansvaret för Fältgruppen. Båda cheferna arbetade på IFO (individ- och familjeomsorgen) inom Socialtjänsten i Umeå. Från 2009 tog en annan chef över, även denne chef inom Socialtjänsten. Alla tre cheferna var utbildade socionomer och två av dem hade gått projektledarutbildning. Cheferna fick projektet Fältgruppen som en extra arbetsuppgift, utan särskild betalning eller avlastning från sitt ordinarie arbete. En av de två första cheferna sa i en intervju: ”*Det blev ju vi, ingen av oss hade visat intresse. Det här hade man ju sökt pengar till och sen vart vi informerad och sen så var det nån som skulle ta sig an det här. Å då vände de sig till oss på enhetschefsidan, men ingen kunde, men det var bara: ni måste och då blev det så att jag och X, vi delade på det här.*”⁶¹ Chefen som tog över 2009 hade dock bett om att få ta över Fältgruppen då de andra två ville avgå.

I projektansökan stod det att tre fältarbetare skulle anställas med TILDA-medel och en fjärde skulle anställas genom en ansökan till Länsstyrelsen. Denna ansökan avsågs dock, så Fältgruppen kom att bestå av tre fältare. Enligt projektansökan skulle även socialsekreterare, som arbetar med myndighetsutövning, utgöra en förstärkningsresurs till Fältgruppen i samband med helger, evenemang och s.k. riskhelger. Detta genomfördes inte och plockades således bort när Fältgruppen skickade in sin tilläggsansökan. Istället lades det till att Fältgruppen skulle utökas till fyra fältare varav en skulle ha ett teamledaransvar.

I projektansökan står det att: ”*Personalen ska sättas samman utifrån ett mångfaldsperspektiv. Frågor som kön och etnicitet ska beaktas när gruppen rekryteras.*”⁶² Totalt, genom åren, har fyra män och två kvinnor arbetat i gruppen. Av dessa har två utländsk härkomst.

⁵⁷ På varje arena krävs ett manus på vad och hur man ska göra för att nå de formella målen.

⁵⁸ Scenen är hela Umeå kommun med inriktning på ungdomarnas arenor, dvs. i offentliga miljöer där ungdomar vistas när de inte befinner sig i en organiserad verksamhet eller i hemmet t.ex. i stadskärnan, i parker, i skolan eller på Fritidsgårdar.

⁵⁹ Fältgruppens arenor är olika arbetsuppgifter som byggs upp och utförs på ungdomarnas arenor, t.ex. uppsökande arbete (det är olika manus för fältet, skolan och Internet), LOB och ringa narkotika brott, tjej/killgrupper, individsamtal och orosmöten.

⁶⁰ Goffman, E (2004)

⁶¹ Från en intervju med en av de två första cheferna (mars 2009).

⁶² Projektansökan, bilaga 1, sida 2.

Utbildningsmässigt var en socialpedagog, en undersköterska och resterande var socionomer. Alla utom en hade tidigare erfarenhet av socialt arbete och av dessa fem hade tre arbetat med någon form av uppsökande arbete. Internutbildningar har skett i olika omgångar, t.ex. fick de tre första fältarna gå en projektledarkurs, och under senhösten 2008 fick de gå utbildning i lösningsfokuserad metod (vilket efterfrågades redan 2006). De har även gått utbildning i samtalsmetodik med fokus på unga, föräldrastegen, bemötande och förhållningssätt, motiverande samtal och barns behov i centrum (BBIC). Gruppen har också läst boken *Möten i mellanrummet*⁶³ och de riktlinjer som RIF⁶⁴ utformat om fältarbete.

Personalomsättningen i Fältgruppen har varit stor, totalt har sex personer varit anställda sedan starten 2006:

Chefer	Antal som arbetar	Individ
Hösten 2006 började två chefer	2 chefer	A, B
2008-10-02 slutade en av cheferna	1 chef	A
2009-01-01 slutade en chef och en annan tog över	1 chef	C
Fältarbetare och teamledare		
2006-10-16 började de två första fältarna	2 fältare	D, E
2006-11-01 började den tredje fältaren	3 fältare	D, E, F
2007-04-20 slutade en fältare	2 fältare	E, F
Ca 2007-08-31 slutade en fältare	1 fältare	F
2007-10-01 teamledaren började	1 fältare och 1 teamledare	F, G
2008-01-01 började två nya fältare	3 fältare och 1 teamledare	F, H, I, G
2008-10-31 slutade teamledaren	3 fältare	F, H, I

I dagsläget (2009-02-28) arbetar 3 fältare (F, H, I) och en chef (C).

4.2 Var på scenen är Fältgruppens arenor?

Det har varit svårt för Fältgruppen att veta var de ska befinna sig på den stora scenen, dvs. vad de ska arbeta med. En fältare berättade att de till en början möttes av *revirpink* från olika håll. Fältaren tror att detta berodde på en osäkerhet från de andra aktörerna som inte visste vad Fältgruppens uppdrag var. Ju mer Fältgruppen etablerade sig, desto bättre blev samarbetet med de andra aktörerna.⁶⁵

De två cheferna uppgav från första stund att en av deras förhoppningar var att Fältgruppen skulle komma att förmedla en bild till Socialtjänsten av hur det såg ut på ungdomarnas olika arenor då man dittills inte hade någon aning om situationen förrän anmälningarna (om barn som far illa) inkom till Socialtjänsten. De tänkte att Fältgruppen kunde motverka anmälningar genom att arbeta med förebyggande insatser, med eller utan samverkanspartners. De ville att Fältgruppen skulle initiera saker, t.ex. starta en föräldragrupp och sen dra sig ur och låta föräldrarna finna stöd i varandra. De påtalade att de ville att Fältgruppen skulle göra mer än bara ”*traditionellt fältarbete - att bara vara ute och se vad som händer och bygga relationer*”⁶⁶. De ville att Fältgruppen skulle komma med *nyttänk* och prova sig fram med olika riktade insatser som t.ex. påverkansgrupper mot t.ex. *kodbärare*⁶⁷ och/eller med deras

⁶³ Ander, B, Andersson, M, Jordevik, K & Leisti, A (2005)

⁶⁴ http://www.rif.o.se/dokument/socialt_faltarbete_definition.pdf

⁶⁵ Från ett samtal med en av fältarna (hösten 2007).

⁶⁶ Cheferna har sagt detta vid flera tillfällen under åren. Citatet kommer från en intervju med en av de två första cheferna (mars 2009).

⁶⁷ Kodbärare – en person i riskzon som utövar inflytande på andra ungdomar - den s.k. svansen.

svans. Fältgruppen skulle även kunna vara till stöd för föräldrar som hade stort behov av att prata (om sina ungdomar).

År 2006 gjorde Fältgruppen ett studiebesök hos Skellefteås fältgrupp. De fick reda på att de delat upp ungdomarna och sina arenor utifrån en hockeyplan. Fältgruppen valde att anamma hockeyplanen som metafor för var de skulle bygga sina arenor. Texten nedan (till vänster) är från Skellefteås Fältgrupp och figuren (nedan) är från Fältgruppen som de gjort tillsammans med sina chefer. Figuren visar vilka arenor Fältgruppen tänkt bygga, och triangeln visar hur mycket de ska befinna sig inom de olika arenorna/zonerna.

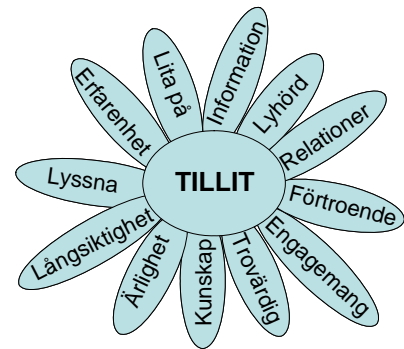
- **Anfallszonen:** I anfallszonen finns ungdomar som fastnat i ett negativt beteende. Här handlar det om LVU, institutionsvård och fängelse. Polisen kommer ofta i kontakt med dessa ungdomar. Här hittar man ofta de mest aktiva kriminella ungdomar och kodbärare i olika gäng.
- **Mittzonen (riskzon):** Här bedriver Fältgruppen uppsökande fältarbete i olika riskmiljöer i Skellefteå. Man arbetar även med insiktsprogram, orosmöten, rådslag och olika stödgrupper. Vissa ungdomar som Fältgruppen möter här anmäls till Socialtjänsten. Man samarbetar med polis, skola, olika föräldragrupper och andra aktörer. Här finns även föreningar typ föräldrar på stan och Non fighting generation.
- **Försvarszon:** I denna zon sker det förebyggande arbetet som fältassistenter utför. Här handlar det mycket om samverkan med skolor, fritidsgårdar, polis, Socialtjänst och föreningar. Man deltar på föräldramöten, leder olika typer av gruppverksamhet, deltar i olika förebyggargrupper, nätverk och samarbetsmöten. I det förebyggande arbetet ingår också föreläsningar och utbildningar.

Trots tydliggörandet ovan, upplevde utvärderaren att Fältgruppen hade svårt att hitta sin plats på scenen. Det rådde osäkerhet i gruppen om hur och vad man skulle arbeta med, vilket ledde till att de byggde upp små arenor och manus skrevs utifrån vad de andra aktörerna *inte* redan gjorde. Det skrevs dock inga konkreta metoder för vad man skulle göra på arenorna och i dagsläget (2009-02-28), saknas fortfarande nedskrivna metoder.

4.3 Att skriva ett manus – Hur uppnås projektets mål?

I början av projektet fördes många och långa diskussioner, om hur man skulle nå de formella målen (de 5 T:na). Det var här som utvärderaren kom in och gjorde övningen begreppsblommorna (se exemplet till höger) som hjälpte gruppen att ge T:na ett innehåll. Utvärderaren ville visa på mångtydighet och att mycket inryms inom varje T. Gruppen fick berätta för varandra hur de tänkte kring T:na och hur man skulle kunna arbeta för att nå de formella målen. Övningen gav gruppen en förståelse för vad de skulle arbeta med, och på så sätt kunde de skapa sina egna styrfenor för att nå målen.

Inga konkreta, skriftliga mål/delmål formulerades under 2006 eller 2007. Fältgruppen hade svårt att avgränsa vad de skulle arbeta med då de hade svårigheter att tolka uppdraget. Cheferna förstod inte hur det kunde ta så lång tid att komma överens i gruppen om vad man skulle arbeta med. En chef beskrev det såhär: ”*Man satt där och allt tuggades om.*”⁶⁸

Utvärderaren har dock försökt tolka vilka antaganden Fältgruppen har haft för att nå sina formella mål under 2006 och 2007. Utifrån gruppens arbete med begreppsblommorna har utvärderaren gjort följande tolkning:

- Tillgänglighet: Fältgruppen strävade efter att nå målet med att vistas 75 % av sin arbetstid på fältet. De skulle lägga mycket tid kring kvällar och helger på arbetsschemat. De skulle vara tillgängliga via sin lokal med fast telefon och telefonsvarare. De skulle ha mobiler, visitkort och en hemsida på Internet.
- Tydlighet: Fältgruppen skulle vara tydliga med vilka de var och med vad och hur de arbetade. De skulle använda arbetskläder och legitimation. De skulle vara tydliga med vilket ansvar och vilka skyldigheter de hade, samt kring anmälningsskyldighet och sekretess.
- Trovärdighet: Fältgruppen skulle sträva efter att få ungdomars, föräldrars och samarbetspartners förtroende genom att visa upp ett bra bemötande och ha ett förhållningssätt som speglades av ärlighet, bekräftelse, kompetens och rimlighet. De skulle arbeta efter en lösningsfokuserad metod.
- Tillit: Fältgruppen likställde tillit med förtroende vilket de ansåg skulle uppnås automatiskt när de 4 andra T:na var uppfyllda. För att nå tillit skulle de dessutom ha ett bra bemötande genom att vara ärliga, lyhörda och engagerade.
- Trygghet: Fältgruppen trodde inte att de själva kunde göra Umeå till en tryggare stad, som det står under detta mål. Däremot var deras mål att de ungdomar och föräldrar som de mötte skulle känna trygghet av att veta att Fältgruppen fanns för att hjälpa dem. Ett annat mål var också att göra ungdomarna trygga i sig själva.

⁶⁸ Från en intervju med en av de två första cheferna (mars 2009).

Inte heller under 2008 och 2009 har det formulerats några skriftliga konkreta mål/delmål för att nå de formella målen. Däremot gjorde gruppen, under vårterminen 2008, om övningen begreppsblommorna för att involvera de nya fältarna. Resultatet av blommorna blev i princip detsamma som ovan. Även denna gång tolkade utvärderaren dessa blommor som gruppens antaganden för att nå de formella målen.

Fältgruppen har aldrig arbetat utifrån någon uttalad vetenskaplig teori utan mer utifrån kunskaper baserade på utbildning och erfarenhet. Vad gäller de etiska riktlinjerna utgår Fältgruppen från Socialtjänstens.⁶⁹

4.4 Vilken målgrupp har Fältgruppen?

Enligt projektansökan är Fältgruppens målgrupp: *"...flickor och pojkar i riskzon d.v.s. som vistas i miljöer eller sammanhang där det förekommer missbruk, kriminalitet eller annat normbrytande beteende. Åldersintervallet inom vilket Fältgruppen arbetar är ointressant. Karaktären av problemen ska styra arbetet."*⁷⁰

Under åren 2006 och 2007 hade Fältgruppen flera diskussioner om vilken målgrupp de skulle arbeta med och vad ordet riskzon egentligen betyder. Inte förrän i slutet på juni 2008 enades gruppen om nedanstående definitioner:

- *"Målgrupp: 13-20 år (fokuserar på 12-18), kodbärare, etnicitet, HBT, Osynliga ungdomar, handikappade fysiskt och psykiskt, föräldrar, andra aktörer som arbetar med samma målgrupp, barn i dysfunktionella familjer.*
- *Risikfaktorer: Avsaknad av fritidsintressen. Litet stöd i familjen. Brister i skolan. Dåligt umgänge. Rökning. Tidig alkoholdebut. Missbruk, psykisk ohälsa, familjen. Befinner sig i riskmiljö. Gränslös. Benägenhet till kriminalitet. Könet. Ålder. Relationer. Åsikter. Dålig självkänsla. Normbrytande beteende.*
- *Risikgrupp: Dysfunktionella familjer (Missbruk, psyke). Sökare. Ensamkommande flyktingar (ungdomar). Använder beroendeframkallande medel. Finns i begynnande kriminalitet. Riskerar socialt utanförskap genom otillräckligt föräldrastöd. Klarar inte av att fullgöra sin skolgång på ett tillräckligt sätt. Allvarliga relationsproblem i förhållande till sin familj och omgivning. Kontakter med extrema ideologier/riskerar att fastna i ett utanförskap i samhället. Föreställningar om könsroller. Inaktiva ungdomar. De marginaliserade. Kulturkrockar. Mobbade/mobbare. Religion. Sexuellt utåtagerande/utnyttjade/övergrepp. LVU/LVM finns propp. Normbrytande beteende.*
- *Riskmiljö: Stan. Cyberspace. Hemmet. Bostadsområdena. Arrangemang (Täfteåfestivalen). Reträttplatser där det saknas nyktra vuxna. En samlingsplats där ungdomar som mår dåligt på olika sätt. Yttre omständigheter gör att det är en olämplig miljö. Lokala samlingsplatser för missbrukare och kriminella. Vissa miljöer är mer farliga för vissa ungdomar än för andra. Behandlingshem. LSU. Kriminalvård. Kajen, parker, vänortsparken, Skolan."*⁷¹

⁶⁹ Från en intervju med en av fältarna (februari 2009).

⁷⁰ Projektansökan, bilaga 1, sida 2.

⁷¹ Från ett dokument som utvärderaren fick av teamledaren (sommaren 2008).

Cheferna definierade ungdomar i riskzon så här:

- *”Ungdomar som är i riskmiljöer.*
- *Ungdomar som åker på LOB⁷² eller ringa narkotikabrott.*
- *Ungdomar som umgås med andra som har ett riskbeteende och/eller är kända inom Socialtjänsten.*
- *Ungdomar som har hög frånvaro i skolan och kanske har bytt umgänge.*
- *Ungdomar som tappat kontakten med sina föräldrar och dessa känner oro.*
- *Ungdomar som misstänks hålla på med droger och alkohol.*
- *Ungdomar som nämns i polisrapporter eller i andra händelser.*
- *Ungdomar som är på stan och hamnar i situationer.”⁷³*

4.5 Bakom kulisserna – Så började det hela

Den 16 oktober 2006 drogs projektet igång och två fältare påbörjade sin resa i Fältgruppen. Två veckor senare anslöt sig den tredje fältaren. Med projektansökan i handen och med pigga ögon tog fältarbetarna sig an uppgiften att skapa Umeås Fältgrupp.

I november 2006 blev utvärderaren och UFFES forskningschef inbjudna till Fältgruppens APT. Vi mötte tre nyanställda och förväntansfulla fältarbetare och deras två chefer. *Idébäraren⁷⁴* till projektet hade inte för avsikt att arbeta med projektet utan *”dumpade”⁷⁵* det på de nyanställda och deras chefer. Cheferna berättade att de, vid rekryteringen, sagt att projektansökan bara var en ram och att de som anställdes själva skulle få fylla denna med innehåll. Chefernas ambition var att anställa fältare som vågade ta sig an ett stort ansvar och som kunde vara aktiva, självgående och som vågade prova nya idéer. När rekryteringen var klar var cheferna mycket nöjda med sammansättningen av de tre fältarna utifrån kön, ålder, etnicitet och erfarenhet.⁷⁶

Två av fältarna började arbeta ca 2 veckor innan den tredje och började med att fixa lokalen: måla, köpa rekvisita i form av billiga begagnade möbler samt leta i Socialtjänstens gömmor för att hitta annat material som kunde vara bra att ha. En av fältarna berättade att det var mycket svårt att få tag på rätt personer inom Socialtjänsten för att t.ex. få hjälp med en fast telefon, datorer och Internetuppkoppling. Fältaren berättade att det dröjde en månad innan de fick sina datorer och en fast telefon fick de inte förrän i slutet av februari 2007.⁷⁷

Det kan tilläggas att Fältgruppen bytt lokaler totalt 4 ggr (5 ggr om man räknar med mars 2009) och vid alla lokalbyten har gruppen fått gå igenom samma procedur: möblera, fixa telefon och Internet m.m. vilket har upplevts tungt och trist då de hellre velat vara ute på fältet och arbeta.⁷⁸ Anledningarna till alla lokalbyten har varit många: Första gången ville Fältgruppen själva flytta då ljudnivån i lokalen (som låg i Hamnmagasinet – Ungdomens hus) var för hög, andra gånger har det berott på att någon (Socialtjänsten eller ägarna av lokalen) behövt lokalen till annat. Förutom att iordningsställa de olika lokalerna har Fältgruppen i omgångar behövt fixa annan rekvisita i form av arbetskläder, legitimation, visitkort, tillgång till olika dataprogram, möbler och mobiltelefoner.

⁷² LOB – lagen om omhändertagande av berusade personer.

⁷³ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

⁷⁴ Idébärare – den/de personer som, i detta fall, kommit på idén med en Fältgrupp och således skrivit projektansökan.

⁷⁵ Från ett samtal med en fältare (våren 2007).

⁷⁶ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

⁷⁷ Från en intervju med en fältare (våren 2007).

⁷⁸ Från en intervju med en fältare (februari 2009).

4.6 Historien om Fältgruppen 2006 och 2007

4.6.1 Anpassning av projektbeskrivningen

Åren 2006 och 2007 var turbulenta för Fältgruppen på flera sätt. I en intervju med en av fältarna framkom att dennes förväntningar inte alls stämde med utfallet. Personen hade inte väntat sig att få börja med att anpassa projektet till Umeå då projektbeskrivningen, nästan i sin helhet, var kopierad från en projektansökan i Malmö. Fältaren uppgav att de två städerna skiljer sig åt på många sätt t.ex. har Malmö mest problem med ungdomskriminalitet och Umeå har mest problem med alkohol och droger.⁷⁹

4.6.2 Teambuilding och att komma igång

Under de första månaderna arbetade fältarna sida vid sida för att teambuilda⁸⁰ och komma fram till metoder och arbetssätt. De åkte på studiebesök till Skellefteås och Örnsköldsviks fältgrupper för att ta del av deras erfarenheter. De frågade sina tänkta samverkanspartners vad de hade för förväntningar på Fältgruppen och det visade sig att de flesta hade stora och olika förväntningar, varför Fältgruppen drog sig tillbaka för att utvärdera vad de själva ville. Cheferna kände frustration för att gruppen inte kom igång att arbeta, utan istället valde att lägga mycket tid på teambuilding. En chef uttryckte följande: *”Man lär känna varandra när man arbetar ihop och teambuilding gör man i vardagen.”*⁸¹ Nu efteråt (mars 2009) upplevde cheferna att teambuilding var ledordet för 2006 och 2007: *”Antingen efterfrågades det eller så avsattes tid till det, för att prata ihop sig, inom gruppen.”*⁸²

4.6.3 Konflikter – Två av fältarna slutade i Fältgruppen

När fältarna arbetat tillsammans i några veckor uppstod dålig stämning i gruppen p.g.a. *”okunskap i att driva projekt, trötthet, irritation, frustration och missförstånd”*⁸³. Fältgruppen efterfrågade handledning för grupprocessen, men fick ingen. Redan den 21 november 2006 uppgav två av fältarna att de hade en *maktkamp* och att det tog på krafterna.⁸⁴ De försökte motarbeta den dåliga stämningen i gruppen genom att införa att de efter varje avslutat arbetspass skulle ge varandra positiv feedback. Detta rann dock ut i sanden och den 19 december 2006 hade gruppen och cheferna ett APT, som utvärderaren inte fick vara med på, då de pratade om grupprocessen. Tyvärr ledde inte detta till någon förbättring och i början på mars 2007 meddelade en av fältarna att denne skulle sluta i gruppen. De andra två fältarna uttryckte oro för vad som skulle hända med projektet och cheferna lugnade dem och sa att en ny fältare skulle anställas. Trots lugnande ord blev en fältare sjukskriven i 3 veckor. När denne återkom *”fortsatte de oändliga diskussionerna om allt möjligt”*⁸⁵ och den dåliga stämningen i gruppen fortsatte. Efter semestern, i augusti, meddelade samma fältare att denne ville sluta i Fältgruppen, då samarbetet fältarna emellan inte fungerat och p.g.a. upplevelsen av att projektet knappt kommit igång. Det bestämdes att denne fältare skulle hjälpa ungdomsgruppen på Socialtjänsten istället och enbart arbeta i Fältgruppen var tredje helg.

⁷⁹ Från en intervju med en fältare (våren 2007).

⁸⁰ Enligt samtal med fältarna så definierade de teambuilding som att lära känna varandra och hitta en gemensam värdegrund (hösten 2006).

⁸¹ Från en intervju med en av de två första cheferna (mars 2009).

⁸² Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

⁸³ Från ett samtal med en fältare (vintern 2006).

⁸⁴ Från ett samtal med två fältare (vintern 2006).

⁸⁵ Från en intervju med en fältare (hösten 2007).

Den kvarvarande fältaren och de två cheferna träffade TILDA-samordnaren för att prata om tiden som varit och om framtiden – ledarskap, tillhörighet och Fältgruppens uppdrag. Samordnaren träffade även utvärderaren för att få en bild av läget. Strax efteråt kom beskedet att pengar beviljats t.o.m. 2009 och att cheferna rekryterat ytterligare en fältare som även skulle vara en teamledare som på nära håll skulle hjälpa den nya gruppen framåt. Tanken var att teamledaren skulle började arbeta den 1 oktober 2007 och att två nya fältare skulle börja den 1 januari 2008. Den kvarvarande fältaren fick i uppgift att starta en tjejgrupp, att fortsätta med individsamtal samt att sammanställa det gångna året för att presentera detta för teamledaren när denne kom.⁸⁶

4.6.4 Handledning

När Fältgruppen arbetat tillsammans i några veckor kom dess första förfrågan om handledning. Chefernas svar var att gruppen måste komma igång med själva arbetet först och inte lägga mer tid på teambuilding och en eventuell handledning. De påpekade att gruppen dessutom nyss gått en projektledarutbildning.⁸⁷

När frågan om handledning åter kom upp var det oklart vad gruppen ville ha handledning i. Cheferna frågade om det var för grupprocessen, saknad av styrning eller för metoder i arbetet. Gruppen kunde inte komma överens om detta.⁸⁸

När de riktigt stora konflikterna bröt ut, som slutade med att de två fältarna avgick, fanns en utomstående handledare till hands. Ingen av cheferna vet om det blev några gruppsamtal eller inte. Cheferna menade att det kan ha berott på att någon i gruppen inte ville prata om det som hänt? En i gruppen valde dock att ha enskilda samtal med handledaren.⁸⁹

4.6.5 Sammanfattning 2006-2007

Efter sommaren 2007 gav cheferna feedback till Fältgruppen och sa att de saknade drivkraften hos dem. Chefernas upplevelse var att gruppen valt att diskutera hur och vad de skulle göra istället för att gå ut och försöka. En fältare uppgav att denne inte visste om att de skulle skapa projektets ram och att denne väntade på tydliga arbetsuppgifter.⁹⁰

Resultatmässigt är cheferna ändå nöjda med året. De insatser som Fältgruppen väl gjort har de i chefernas tycke gjort bra. Cheferna berättade att de fått positiv feedback både från föräldrar och från socialsekreterare.⁹¹

Områdesmässigt har Fältgruppen lagt sin tid enligt följande⁹²:

- Miljöbaserat fältarbete: 46 % .
- Annat uppsökande arbete: 6 %.
- Information och opinionsbildning: 21 %.
- Övrigt: 27 %.

⁸⁶ Information från en av de första cheferna (sommaren/hösten 2007).

⁸⁷ Information från ett APT (vintern 2006).

⁸⁸ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

⁸⁹ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

⁹⁰ Information från ett APT och några samtal med några av fältarna (hösten/vintern 2007).

⁹¹ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

⁹² För utförligare information se bilaga 3, sida 1.

Tidsredovisningens resultat presenterades och diskuterades under tidigare nämnda metarefleksion. Fältarna och dess chefer kom fram till att de framöver skulle arbeta med att försöka uppfylla målet med 75 % miljöbaserat fältarbete. De var alla överrens om att resultatet såg ut som det gjorde p.g.a. omständigheter som lokalbyten, otydliga arbetsuppgifter, grupprocesser, konflikter och att två av fältarna slutat i gruppen. Fältgruppen påtalade även att dokumentation, APT och andra liknande träffar tog alldeles för mycket tid. Det framkom också att inte alla i gruppen tolkat rubrikerna på samma sätt, utan att någon hade satt tid på information och opinionsbildning som borde ha legat på miljöbaserat fältarbete.⁹³

4.7 Teamledaren börjar

Den 1 oktober 2007 började teamledaren i Fältgruppen. Cheferna hade stor tillit till teamledaren och trodde att denne skulle kunna styra upp gruppen och samtidigt fungera som en handledare.⁹⁴ Teamledaren använde tiden fram till årsskiftet (då de två nya fältarbetarna började) med att skapa sig en bild av Umeå, marknadsföra Fältgruppen, bygga kontaktnät och påbörja skrivandet av Fältgruppens nya manus.⁹⁵

Teamledaren fick fria händer att forma projektet och denne hade många idéer, exempelvis att Fältgruppen skulle arbeta uppsökande på skolor och Internet. För att effektivisera arbetet ville teamledaren också införa att fältarna skulle ha olika ansvarsområden – skolor fritidsgårdar osv., utifrån samma geografiska indelning som Socialtjänsten. En annan ambition teamledaren hade var att införa team vilket denne arbetat med tidigare. Detta innebär att gruppen träffas och pratar om ett *fåtal* ungdomar som de känner oro kring och diskuterar vilken typ av insats som ska sättas in. Det första teamledaren ville göra var dock att, tillsammans med gruppen, avgränsa projektansökan och skriva konkreta mål.⁹⁶

4.7.1 Metarefleksionen – ett avstamp?

När teamledaren kom hade utvärderaren en metarefleksion med alla som varit anställda i Fältgruppen, deras två chefer och teamledaren. Under träffen bestämdes att det var dags att ta nya tag och göra ett avstamp från allt som hänt 2006 och 2007. Under träffen lyftes positiva och negativa saker upp att dra lärdom av. Sammanfattningsvis lyfte gruppen upp följande (ej rangordnat):

Positivt

- * Har skapat många relationer och bytt telefonnummer.
- * Har hjälp ungdomar.
- * Spännande möten.
- * Utvecklande arbete.
- * Olika erfarenheter i gruppen.
- * Föräldrakontakterna.
- * Stora möjligheter att påverka projektet.
- * Hittat riskmiljöer.

Negativt

- * Saknat resurser till lokal, material, fika till ungdomar osv.
- * Bara vara 3 st.
- * Saknat stöd av chefer.
- * Ingen projektledare.
- * Grupprocessen.
- * Avsaknad av handledning.
- * Otydligt uppdrag.
- * Saknat gemensam plattform.

⁹³ Information från metarefleksionen (vintern 2007).

⁹⁴ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

⁹⁵ Information från samtal med teamledaren (vintern 2007).

⁹⁶ Information från samtal med teamledaren (vintern 2007).

Positivt forts

- * Samverkan med polis, fritidsgårdar och kommuner.
- * Fått en bra överblick över ungdomarna i centrum.
- * Nya arbetskamrater.
- * Nya kontakter.
- * Nya kunskaper.
- * Studiebesök och utbildning

Negativt forts

- * Misstänksamhet från vissa samverkanspartners.
- * Mycket tid till praktiska saker och dokumentation.
- * Trögt med LOB och ringa narkotikabrott.
- * För lite tid i uppsökande arbete.
- * Saknat helikoptersyn över andra aktörer som arbetar med ungdomar i Umeå.
- * Fältgruppen nådde aldrig upp till de förväntningar var och en hade från början.

4.8 Historien om Fältgruppen 2008 och 2009

4.8.1 Teambuilding och att komma igång

Den 1 januari 2008 startade den nya Fältgruppen, bestående av tre fältare (varav en varit med från starten) och en teamledare. De första veckorna hade teamledaren och den kvarvarande fältaren planerat teambuilding och ett introduktionsprogram. Redan under de första veckorna började dock frustration kännas i gruppen, någon upplevde introduktionen och teambuildingen som misslyckad och ville ha mer, medan någon annan upplevde sig ”*stå och stampa*”⁹⁷ för att få komma ut på fältet.

4.8.2 Konflikter – teamledaren slutade i Fältgruppen

Efter de första årens misslyckande hade cheferna ständig kontakt med ledningen (politiker och styrgruppen för TILDA) när det uppstod konflikter i gruppen. De fick pengar för att gruppen skulle få handledning för grupprocessen, vilket gruppen valde att ha. Vissa av fältarna hade även individuella träffar med handledaren. Trots detta meddelade teamledaren sin avgång i oktober 2008 och en av cheferna uttryckte följande: ”*Det tycker jag var så fruktansvärt stor förlust för fältprojektet. För X hade friska, nya tankar, energiknippe, har kunnat säkert jobba hur mycket som helst för att sjösätta det, om X haft medarbetarna med sig men det X fick göra var att X fick mycket bli ifrågasatt och sitta ner och försöka bara ta allt för att skona de andra då, lite grann. Tyvärr så vart det så.*”⁹⁸ Vid en intervju berättade cheferna att teamledaren fått mycket positiv feedback från olika håll, då denne drog igång och faktiskt gjorde saker. Nu efteråt, inser cheferna att teamledaren sakta åts upp av alla konflikter inom gruppen och de kan förstå varför denne till slut inte orkade längre. De önskade att de blivit varse detta tidigare och då kunnat gå in i gruppen och styra upp situationen. Sedan teamledaren kom övertog denne alla APT och cheferna hade mest kontakt med gruppen genom teamledaren, varför de inte hade insikt i hur det egentligen förhöll sig i gruppen.⁹⁹

Vid en intervju veckan innan teamledaren slutade berättade denne att det mesta av tiden gått till att *hålla ihop* gruppen och att hantera konflikter, vilket lett till att teamledaren inte hunnit med vare sig att formulera mål, arbeta med metodutveckling eller att tänka framåt. Det var inte förrän i slutet på juni 2008 som gruppen lyckades enas om målgrupp och vad ordet riskzon egentligen innebär. Inte förrän då togs det beslut om att införa team och ansvarsområden – vilka var teamledarens främsta idéer för att börja arbeta mer strukturerat.

⁹⁷ Från flera samtal med olika fältare. Citatet är från en av dem. (våren 2008).

⁹⁸ Från en intervju med de en av de två första cheferna (mars 2009).

⁹⁹ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

Teamledaren upplevde sig inte ha mandat (från vissa i gruppen) att leda gruppen, trots att detta var en anledning till dennes anställning. ”*Jag har fått i uppdrag att leda och fördela men jag har inte mandat, så det blir lite knepigt. Jag har en otydlig roll för vissa, men för andra väldigt tydlig.*”¹⁰⁰

4.8.3 Sammanfattning 2008-2009

Åren har haft karaktären av en *berg- och dalbana*. Projektet har präglats av flera interna konflikter, vilka även lett till att fältare funderat på att lämna projektet. Några i gruppen har under årens gång berättat att det förekommit ”*oändliga diskussioner*”¹⁰¹ om allt möjligt – stort som smått. Dessa diskussioner har tagit mycket tid från det faktiska arbetet.¹⁰²

En i gruppen har sagt detta angående Fältgruppens resultat: ”*Vi gör det vi ska göra, men sen så är det ju spänt klimat. Det är just att man inte kan tala liksom fritt i gruppen. Man kan inte tycka och tänka högt, för det är livsfarligt. För då måste du stå till svars för det du sagt när du bara tänker någonting. Så att då tänker man inte högt, utan man behåller det för sig själv.*”¹⁰³

En fältare berättade att dennes förväntningar ej uppnåts. Denne trodde att Fältgruppen skulle ha åstadkommit mycket mer vid det här laget (februari 2009) och uttryckte: ”*Det är förändringar hit och dit och vi har ingen grund att stå på.*”¹⁰⁴ Samma fältare berättade att denne slutat lyfta saker till diskussion, för att ”... *små saker blir gigantiska och man orkar inte. Man tappar glädjen för att göra saker. Alla har vi nog fått känna oss som svarta fåret.*”¹⁰⁵ En annan fältare sa att gruppen haft svårt att komma till beslut, som exempel berättade fältaren om att de i augusti 2008 fått klartecken att köpa nya fältjackor och ”... *än idag, februari 2009, har vi inte bestämt oss för vilka vi ska ha.*”¹⁰⁶ En annan fältare har berättat att det kändes som att någon i gruppen ville provocera fram konflikter: ”*En i gruppen vill sätta igång processer medvetet, men har ingen utbildning att hantera detta.*”¹⁰⁷ En annan grogrund till konflikter har varit att alla inte förstått att arbetet innebar mycket kvälls- och helgarbete, utan trodde att mycket tid skulle läggas på skolor och Internet.¹⁰⁸ Någon annan i gruppen tyckte i sin tur att skolor och Internet inte hade med uppsökande arbete att göra.¹⁰⁹

Sammanfattningsvis tyckte cheferna att Fältgruppen gjort ett bra arbete, då de dels väglett många ungdomar rätt och dels fått positiv feedback från många håll – föräldrar, samverkanspartners, socialsekreterare m.fl. Cheferna har hört mycket positivt om orosmötet (se kapitel 5.4) och det arbete Fältgruppen utfört på Östra gymnasiet (se kapitel 5.5), samt när de hjälpte ett annat TILDA-projekt med basketen på stadsdelen Ålidhem (teamledaren var där och spelade basket med ungdomarna och agerade som vuxen förebild). De tyckte att Fältgruppen byggt upp ett bra kontaktnät med samverkanspartners och agerat bra vid akuta incidenter och sedan följt upp dessa efteråt. Cheferna hade dock velat att de skulle ha haft mer riktade insatser på skolorna¹¹⁰ (enligt RIF, från en konferens två fältare var på i februari 2009,

¹⁰⁰ Från en intervju med teamledaren (oktober 2008).

¹⁰¹ Från flera samtal med olika fältare. Citatet är från en av dem. (vintern 2008).

¹⁰² Från flera samtal med olika fältare (vintern 2008).

¹⁰³ Från en intervju med en av fältarna (hösten 2008).

¹⁰⁴ Från en intervju med en fältare (februari 2009).

¹⁰⁵ Från en intervju med en fältare (februari 2009).

¹⁰⁶ Från en intervju med en fältare (februari 2009).

¹⁰⁷ Från ett samtal med en fältare (hösten 2008).

¹⁰⁸ Från flera samtal med olika fältare (vintern 2008 och våren 2009).

¹⁰⁹ Från en intervju med en fältare (februari 2009).

¹¹⁰ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

är insatser som sker på skolor den insats som ger mest)¹¹¹. En chef uttryckte dock att: ”*Detta är det mest långdragna projekt att komma igång med en faktisk verksamhet jag varit med om.*”¹¹²

Chefernas tips till den nya chefen är att hålla ögonen på grupprocessen och om den fortsätter som tidigare så måste andra åtgärder vidtas, då det rör sig om miljoner som läggs ner på ett projekt som inte kommer igång p.g.a. processer i gruppen. ”*Det har varit alldeles för mycket konflikter i gruppen som har ätit för mycket tid och det har kostat pengar!*”¹¹³

Sammanfattningsvis har Fältgruppen under denna period använt sin tid enligt följande¹¹⁴:

	Fältgrupp		
	Teamledare 080101-081031	080101-080810	081101-090228
Miljöbaserat	40%	52%	51%
Annat uppsökande	10%	2%	11%
Information/Opinion	10%	14%	8%
Övrigt	40%	32%	30%

Tidsredovisningens resultat presenterades för gruppen av teamledaren, innan denne slutade, i oktober 2008. Fältgruppens mål med att arbeta 75 % i miljöbaserat fältarbete har inte uppnåtts. Precis som 2006-2007 förklarade Fältgruppen detta med omständigheter som otydliga arbetsuppgifter, grupprocesser och konflikter. Även nu påtalade de att dokumentation, APT och andra liknande träffar tog för mycket tid.¹¹⁵

4.9 Ledarskapet 2006-2009

För enhetscheferna var dessa år turbulenta. I en intervju berättade de att de lärt sig att enhetschefer inom myndighet inte har utrymme att ha projekt: ”*utan får sköta det med lillfingret, tyvärr.*” De berättade att de, vid rekryteringen, sa till fältarna att de egentligen inte hade tidsutrymme för Fältgruppen, utan att de behövde fältarbetare som klarade av att vara enormt självgående, kreativa och som kunde fylla projektramen med innehåll.¹¹⁶

I intervjuer med fältarna framkom att deras gemensamma upplevelser av cheferna var att de var bra chefer men att Fältgruppen hade behövt mer styrning. De upplevde att cheferna var långt borta och saknade insyn i gruppen. Däremot tog sig cheferna alltid tid om Fältgruppen behövde hjälp med något.¹¹⁷

Teamledaren berättade att denne hade behövt mer stöd och handledning från cheferna, och den totala upplevelsen var att det inte fungerar när cheferna är så långt borta.¹¹⁸

Cheferna uttryckte att de inte alls klarade av uppdraget. Dels för att de inte hade tid p.g.a. deras ordinarie arbete och dels eftersom de inte upplevde sig få mandat av gruppen att vara chefer. En av cheferna ger som exempel när gruppen inte litade på chefernas tolkning av

¹¹¹ Från ett samtal med en fältare (februari 2009).

¹¹² Från en intervju med en av de två första cheferna (mars 2009).

¹¹³ Från en intervju med de två första cheferna. Citatet är från en av dem. (mars 2009).

¹¹⁴ För utförligare information se bilaga 3, sidorna 2-3.

¹¹⁵ Från en intervju med teamledaren (oktober 2008).

¹¹⁶ Från en intervju med de två första cheferna. Citatet är från en av dessa (mars 2009).

¹¹⁷ Från olika intervjuer med fältarna (2007-2009).

¹¹⁸ Från en intervju med teamledaren (oktober 2008).

projektet utan bestämde träff med idébäraren för att denne skulle klargöra projektet för dem. Idébäraren sa samma sak som cheferna sagt, men efter mötet med idébäraren upplevde Fältgruppen sitt uppdrag som *glasklart*.¹¹⁹

När konflikterna blossade upp inom gruppen uppger cheferna att de inte förstod vad som hände. De berättade att stämningen inom gruppen pendlade från dag till dag. Från att vara toppen ena dagen till att vara botten dagen efter. Konflikter uppkom och dessa kunde handla om allt möjligt, t.ex. hur/vad och när man skulle arbeta med saker till hur någon bemött någon annan (t.ex. kollega, ungdom, samverkanspartner). Cheferna önskade att de haft mer tid att ge gruppen för att kunna vara nära och styra upp verksamheten.¹²⁰ En chef sa: ”*Genomgående i gruppen, i grupprocessen, är att man har olika uppfattningar om vad projektet ska innehålla och vad man ska göra.*”¹²¹

Sammanfattningsvis upplevde Fältgruppen att cheferna gjorde det bästa de kunde utifrån sina förutsättningar då deras andra arbete åt upp deras tid.¹²² Någon i gruppen tyckte att gruppen saknat styrning och att teamledaren inte vågade bestämma utan ”*vände kappan efter vinden*”¹²³. Gruppen tror att den nya chefen kommer att ”*rädda*” Fältgruppen då denne redan gått in och ”*pekat med hela handen för att få tillbaka gruppkänslan.*”¹²⁴

¹¹⁹ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

¹²⁰ Från en intervju med de två första cheferna (mars 2009).

¹²¹ Från en intervju med en av de två första cheferna (mars 2009).

¹²² Från olika intervjuer med fältarbetarna (2007-2009).

¹²³ Från en intervju med en fältare (februari 2009).

¹²⁴ Från olika intervjuer med fältarna. Citaten är från en av dem. (februari 2009).

5. EMPIRI 2 – VAD FÄLTGRUPPEN FAKTISKT HAR GJORT

5.1 Uppsökande arbete

Nedanstående material är dels från utvärderarens egen empiri och dels från delutvärderingarna: "Fältgruppen i Centrum – arbetssätt och metoder" av Nordström, S & Sandström, M (ht 2008) och från "Det individbaserade mötet – Umeå fältgrupp" av Monika Larsson (ht 2008).

Fältgruppen är överens om att det förebyggande och uppsökande arbetet är viktigt och innebär att befinna sig på ungdomarnas olika arenor för att möjliggöra kontakt, bygga relationer och skapa förtroende. Fältgruppen upplever sig som Socialtjänstens ögon utåt och att de har till uppgift att kartlägga ungdomar i riskzon. De uppger att det handlar om att ligga steget före och förhindra missbruk och kriminalitet. Fältgruppen arbetar olika beror på vilken årstid det är. Under sommarhalvåret är de mest utomhus och under vinterhalvåret, då det är för kallt ute, brukar de istället befinna sig på skolor eller på fritidsgårdar.¹²⁵

Eftersom Fältgruppen befinner sig i ungdomarnas miljö blir den ett naturligt inslag i omgivningen vilket, enligt ungdomarna, skapar en viss trygghet. Fältgruppen beskrivs som lugna, glada, trevliga och sociala vuxna som bryr sig och som förstår. De upplever att det är lätt att prata med dem och att fältarna kommer med goda råd och är ett bra stöd. Fältgruppen beskrivs som vänner samtidigt som de är ansvarsfulla vuxna. Vidare upplever ungdomarna att Fältgruppen finns överallt och ingenstans.¹²⁶

Fältgruppen brukar börja sina arbetspass med att kontakta fritidsgårdarna och polisens ungdomsgrupp för att höra vilka som arbetar under kvällen och om det är något speciellt de bör veta. Samverkansparterna hör sedan av sig kontinuerligt till varandra under kvällen. Fältgruppen brukar inleda helgen med att, på fredagseftermiddagen, vara i centrum och försöka få information om vilka planer det finns inför helgen och var helgens fester kommer att vara. Nordström et al. (2008) skrev följande i deras delutvärdering: *"Under de fyra olika observationstillfällena blev det tydligt att Fältgruppen hade ett stort kontaktnät, och att många ungdomar kände igen dem och tog kontakt. Något som också blev tydligt var att många ungdomar kände ett stort förtroende till Fältgruppen och att interaktionen mellan Fältgruppen och ungdomarna var avslappnad och av personlig karaktär. Genom sitt stora kontaktnät och förtroende från ungdomarnas sida fick Fältgruppen tillgång till stort informationsflöde och kunde sedan själva sälla i vad som var värt att arbeta vidare med. Fältgruppens arbetssätt karaktäriserades av ett individuellt förhållningssätt och de lade upp arbetspassen efter behov vilket var i enlighet med vad som också stod i ansökan."*¹²⁷ Vid olika tillfällen har olika fältare reflekterat över om de arbetar på rätt sätt, då det finns en känsla av att det ofta är samma ungdomar som vistas i centrum och att man borde hitta nya arenor och knyta nya kontakter.¹²⁸

En ungdom berättar att det är vanligt att Fältgruppen dyker upp vid deras fester och kollar om någon är i behov av stöd och hjälp. Ungdomen upplever det som att Fältgruppen verkar kunna gissa när och var det är fest. Två ungdomar uttrycker att det nuförtiden inte spelar någon större roll om Fältgruppen kommer till festen och kanske beslagtar alkoholen eller avbryter

¹²⁵ Från samtal med några av fältarna (sommaren/hösten 2008).

¹²⁶ Larsson, M (2008)

¹²⁷ Nordström, S & Sandström, M (2008), sida 26.

¹²⁸ Från samtal med olika fältare (2007-2009).

festen. De menar att det bara är att acceptera för att det är Fältgruppens arbete. Det händer dock att det skapar irritation hos ungdomarna och att det känns som om Fältgruppen bara kommer för att förstöra festen. Många gånger utbryter panik då besökarna hör att Fältgruppen är där eftersom flera av ungdomarna har kontakt med Socialtjänsten. I dessa fall avbryts festen automatiskt och ungdomarna skingras. De intervjuade ungdomarna anser att Fältgruppen borde vara mer tydlig och berätta då de kommer varför den besöker just denna ungdomsfest och vad syftet är. En av ungdomarna tycker att Fältgruppen alltid bör vara tydlig och rakt på sak istället för att t.ex. ”*ffäska*” för att få fram upplysningar. Ungdomen menar att Fältgruppen ändå oftast får de fram de uppgifter som de önskar eftersom ungdomen har svårt att säga nej då Fältgruppen har ”*väldigt mycket makt.*” En ungdom säger att Fältgruppen är bra men att dess arbete kan utvecklas att bli ännu bättre. Ungdomen tycker att Fältgruppen ”... *borde kolla mer på andra också, på dem som de inte tror är skyldiga eller inte tror gör något. Det finns många andra i riskzonen än de som fältgruppen tror är de värsta.*”¹²⁹

En metod Fältgruppen har är att byta telefonnummer med ungdomarna så att ungdomen lätt kan kontakta dem och vice versa. De brukar också hälsa på ungdomar de känner, och om ungdomen har med sig någon vän brukar Fältgruppen även presentera sig för denne. En ungdom säger dock att det är viktigt att Fältgruppen tänker på hur de hälsar och tar kontakt. Ungdomen säger att det är okej att de hälsar på denne, men att Fältgruppen inte behöver presentera sig för dennes kompisar eftersom det kan kännas pinsamt. Ungdomen tycker att Fältgruppen istället kan ligga lågt och vänta på att få bli presenterad. Ungdomen säger också att Fältgruppen ofta är för snabb på att presentera sig då det kommer någon ny ungdom till stan, vilket kanske får personen att känna sig bevakad av Socialtjänsten.¹³⁰

Ett annat arbetssätt de använder sig av är att gå och fika med en ungdom. Enligt flera personer ur Fältgruppen är det en *metod* som är bra för att göra samtalet mer avslappnat. En ur Fältgruppen menade att det mest effektiva för att få samtalet avslappnat är att åka bil tillsammans, då får man veta mycket mer.¹³¹

Fältgruppen för aldrig några journalanteckningar om enskilda individer. Kontakten med gruppen får ungdomen ha och ta även utan föräldrars vetskap. Det är dock till fördel för fältarna om föräldrarna går att involvera eftersom det är de som har yttersta ansvaret. Fältarna försöker därför motivera ungdomen till att även föräldrarna ska få vara delaktiga och oftast fungerar det. Det är även tryggt för föräldrar att veta att det finns vuxna ute som ungdomen kan vända sig till när de har tankar och funderingar.¹³²

Under årens lopp har Fältgruppen behövt göra anmälningar (ca 20 st) till Socialtjänsten om att en ungdom far illa. Innan en anmälan görs försöker Fältgruppen motivera ungdomen till positivare vägar och/eller uppmana ungdomen att anmäla sig själv. Fältgruppen har märkt att de successivt gjort fler och fler anmälningar men vet inte vad det beror på. En fältare uttrycker dock följande: ”*Om Fältgruppen gör sitt jobb behöver det ej bli anmälningar.*”¹³³

¹²⁹ Larsson, M (2008). Citaten är från sidorna 23-24.

¹³⁰ Larsson, M (2008)

¹³¹ Från samtal med olika fältare (hösten 2008).

¹³² Från samtal med olika fältare (hösten 2008).

¹³³ Från samtal med olika fältare. Citatet kommer från en av dessa. (våren 2009).

5.2 Fältarbete på Internet

Nedanstående material är dels från utvärderarens egen empiri och dels från delutvärderingen: "Det behövs vuxna på nätet" av Fransson, C och Rannerud, E (ht 2008).

I texten nedan skrivs Fältgruppen som Umeå Fältgrupp för att göra det lättare för läsaren.

Användandet av teknologi inom socialt arbete har ökat dramatiskt de senaste åren då samhället utvecklats och nya arenor för ungdomar har skapats. Att arbeta uppsökande på Internet (nätet) är inget nytt fenomen, men det är fortfarande kontroversiellt. Socialt arbete har alltid hört samman med möten ansikte mot ansikte. Det finns ett bristfälligt forskningsunderlag kring uppsökande arbete på Internet, vilket är synd då intresset att utföra *fältarbete på nätet* är stort. Intresset att finnas hos ungdomarna på nätet kommer av att det är förhållandevis få vuxna där och att ungdomarna har skapat sig en egen arena som inte alltid är bra för dem. Alla intervjuade fältgrupper som arbetar uppsökande på nätet (12 av 30 tillfrågade fältgrupper arbetar uppsökande på nätet), ser Internet som en möjlighet till utveckling av sitt fältarbete genom att:

- Öka sin tillgänglighet.
- Nå ungdomar man annars inte når.
- Öka vuxennärvaron på nätet och därmed skapa trygghet hos ungdomar och föräldrar.
- Kunna hålla sig uppdaterade om t.ex. vilka droger som är i farten.
- Kunna upptäcka och vara förberedd på nya fenomen kring ungdomarna.
- Veta vad ungdomarna faktiskt gör och på så sätt ha större möjlighet att kunna förebygga innan det uppstår större händelser.¹³⁴

Ungdomarna använder nätcommunities för att uttrycka vänskap, kärlek, hat och ilska. Deras användarprofiler på dessa kan innehålla dikter om kärlek, ensamhet, depression och annat som finns i många tonåringars vardag. På nätet frodas också trakasserier och mobbning, ofta med hårdare ord än i verkligheten eftersom många känner sig anonyma när de sitter framför datorn. På nätet är digital mobbning en del av eller ett komplement till vanlig analog mobbning, dvs. den mobbade är åtkomlig dygnet runt. Bilder, filmer och webbkamera är vanliga verktyg för att kränka, mobba eller hota någon över nätet. Forskning visar att barn och ungdomar i allt större utsträckning far illa av Internet och att klimatet på nätet blivit allt hårdare med mobbning, *nätgroomning*¹³⁵, information om och försäljning av droger och bilder av framför allt unga lättklädda tjejer m.m. Begreppet riskzon får därmed en lite annan betydelse på Internet än i det övriga fältarbetet.¹³⁶

I tilläggsansökan för Umeå Fältgrupp står det att tid ska avsättas för att möta ungdomars behov ute i *cyberfältet*, vilket Umeås Fältgrupp tagit fasta på sedan våren 2008. I TILDA-satsningen i stort är tanken att göra något nyskapande i det förebyggande arbetet, vilket fältarbetare på nätet är, då Umeå aldrig tidigare haft något liknande.

Umeå Fältgrupps syfte med att finnas på Internet stämmer med vad övriga intervjuade fältgrupper svarat, de har dock inga utarbetade metoder och riktlinjer eftersom arbetet ännu är i startgroparna. Förhoppningen med delutvärderingen var att få fram andra fältgruppers metoder m.m. för att utveckla och hjälpa Umeå Fältgrupp framåt. Tyvärr visade

¹³⁴ Fransson, C & Rannerud, E (2008)

¹³⁵ Nätgroomning kallas det när vuxna, via nätet, hittar barn och ungdomar att förgripa sig på eller utnyttja.

¹³⁶ Fransson, C & Rannerud, E (2008)

delutvärderingen att andra fältgrupper också befinner sig i startgrupparna och inte heller har metoder och riktlinjer för hur de ska arbeta.¹³⁷

Av de tre som nu (feb 2009) arbetar i Umeå Fältgrupp är det två som har Internet som sitt ansvarsområde. Under perioden november 2008 till februari 2009 har Umeå Fältgrupp lagt totalt 5 % av sin arbetstid på nätet.¹³⁸ Enligt intervjuerna med de andra fältgrupperna så nämner de flesta att de tillbringar mellan 10-15 timmar/vecka på Internet.¹³⁹ Det Umeå Fältgrupp hittills har gjort på nätet, förutom att hämta information om droger osv., är att de skapat användare på några nätcommunities där det är vanligt att Umeås ungdomar håller till. De har i och med detta blivit mer tillgängliga och har kunnat kartlägga fler ungdomar.¹⁴⁰

5.3 Möten på individnivå

Nedanstående material är dels från utvärderarens egen empiri och dels från delutvärderingen: "Det individbaserade mötet – Umeå fältgrupp" av Larsson, M (ht 2008).

Vid uppsökande arbete ska, enligt RIF, fokus ligga på grupp och samhällsnivå.¹⁴¹ Fältgruppen anser dock att det är lika viktigt att stötta den enskilde på individnivå. Därför har Fältgruppen, sedan starten 2006, haft möten på individnivå i form av individsamtal och orossamtal. Både individsamtal och orossamtal kan vara antingen med ungdomen själv, med dennes föräldrar eller med båda samtidigt. Ibland kan även t.ex. Socialtjänsten, skolan eller någon annan i ungdomens omgivning närvara. Fältgruppen uppger att möten på individnivå krävs för att lära känna ungdomen och för att kunna bygga relationer med denne och dennes omgivning. De säger även att det är mycket värdefullt om de t.ex. lyckas skapa en relation till en *gängledare*, då det kretsar många ungdomar kring denna person. Nackdelen med möten på individnivå är att det tar mycket tid, vilket i sin tur betyder att Fältgruppen måste vara professionella och ha klart för sig vilket deras ansvar är och vid behov kunna slussa vidare.¹⁴² En ungdom säger att Fältgruppen alltid finns kvar även om den unge måste slussas vidare för att få mer stöd och hjälp.¹⁴³

Sammanfattningsvis är Fältgruppens ansvar att initialt ge stöd och råd samt att vid behov slussa vidare. Socialtjänsten ansvarar för förhandsbedömningar, utredningar, behandlingar och myndighetsutövning. Fältgruppen har uttryckt att det ibland upplevts svårt att *släppa taget* om en ungdom då det är lätt att bli starkt engagerad eftersom många av de ungdomar de möter befinner sig i utsatta situationer. Extra svårt är det när Fältgruppen inte formulerat vare sig riktlinjer eller metoder för vad som ska gälla vid möten på individnivå. Avsaknaden av dessa kan bl.a. leda till att ungdomarna bemöts på olika sätt och får olika mycket tid.¹⁴⁴

Förutsättningarna för att på ett bra sätt utöva både individsamtal och orossamtal har skiftat ända från projektets början. En central fråga har varit tillgången till en egen lokal för att ha möten och utöva samtalen i. När lokal ej funnits har möten för samtalen lösts på olika sätt t.ex. genom ett besök på ett café, i fältarbetarnas bil eller i någon förutbestämd lokal såsom t.ex. en fritidsgård. Samtalen kan också ske mitt i stadens händelser, en liten bit från de andra

¹³⁷ Fransson, C & Rannerud, E (2008)

¹³⁸ Se bilaga 3, sida 3.

¹³⁹ Fransson, C & Rannerud, E (2008)

¹⁴⁰ Från samtal med en fältare (hösten 2008).

¹⁴¹ http://www.rif.o.se/dokument/socialt_faltarbete_definition.pdf

¹⁴² Från samtal med olika fältare (åren 2006-2009).

¹⁴³ Larsson, M (2008)

¹⁴⁴ Larsson, M (2008)

ungdomarna. Den aktuella situationen bestämmer valet av tid och plats, samt på vilket sätt mötet ska ske.¹⁴⁵

5.3.1 Individsamtal

Ett individsamtal handlar oftast om vägledning, stöd och motivationsarbete till att ta emot hjälp för att nå en positiv förändring och utveckling. Vissa gånger behöver personerna slussas vidare och andra gånger räcker det med att ungdomen får stöd och samtal i vardagen för att hantera situationen. Individsamtalen sker oftast spontant t.ex. genom att en ungdom tar kontakt för att prata. Det är inte bara ungdomar i riskzon som söker stöd då även andra ungdomar än dessa kan känna trygghet av att ha vuxna, utanför familjen, att prata med. Ett individsamtal kan även vara planerade träffar i form av att följa med som stöd när en ungdom ska på polisförhör eller under en rättegång, besök vid ungdomsmottagningen, ungdomshälsan eller på Socialtjänsten. Fältgruppen försöker begränsa sig med tanke på att de inte är professionella kontaktpersoner och för att individsamtalen tar mycket tid i anspråk. Det händer att Fältgruppen får i uppdrag av Socialtjänsten att ha individsamtal med en ungdom, medan denne väntar på andra insatser. Dessa gånger arbetar Fältgruppen med motiverande samtal för att ungdomen ska bli peppad att slussas vidare för att få mer stöd. Andra gånger kan Fältgruppen få förfrågan, från en ungdom, om att bli kontaktperson eller om att ha regelbundna samtal vilket de måste avvisa. Fältgruppen har även kontakt med några ungdomar som är placerade utanför hemmet av Socialtjänsten, genom att någon gång ringa och kolla läget. Socialtjänsten och föräldrarna till dessa ungdomar brukar ofta även meddela Fältgruppen när ungdomen är hemma på permission.¹⁴⁶

5.3.2 Orossamtal

Orossamtal är begränsade och leder ofta till andra insatser. Den oro som orossamtalen bygger på kan komma från föräldrar, Socialtjänst, skola eller Fältgruppen själv och gälla en enskild ungdom, ett ungdomsgång eller ett fenomen. Orossamtalen gäller främst ungdomar i riskzon och kan bero på miljö, olämpligt umgänge, alkohol, droger, kriminalitet, destruktivt beteende och även utanförskap. När det gäller ungdomar över 18 år kan det även handla om frivården eller kriminalvården. Poängen med orossamtal är att skapa tidig kontakt med föräldrarna eftersom det är en viktig del i det förebyggande arbetet. Samtalen med Fältgruppen är frivilliga, men samtidigt har Fältgruppen anmälningsskyldighet. Det har därför hänt att gruppen gjort en anmälan till Socialtjänsten om föräldrar och/eller en ungdom över 18 år inte velat ta emot hjälp, då Fältgruppen ansett detta nödvändigt.¹⁴⁷

5.3.3 Vad tycker ungdomarna om möten på individnivå?

”Kris, ungdomar som ligger i fara, det är då de kommer. Då ordnar de familjeträff och ringer hem. Man kan ju som ungdom bli väldigt sur över det men det är ju deras jobb. Man blir sur för stunden, sen är man sur ett tag. Efter ett tag kan man förstå, när det har börjat lösa sig med allting. Aha, det var så de tänkte kanske!”¹⁴⁸

Enligt de intervjuade ungdomarna och Fältgruppen själva har det ibland betydelse om det är en kvinna eller man som arbetar, men oftast inte. Det kan däremot vara önskemål från en ungdom att få tala med en speciell person i Fältgruppen beroende på vad ungdomen vill prata

¹⁴⁵ Larsson, M (2008)

¹⁴⁶ Larsson, M (2008)

¹⁴⁷ Larsson, M (2008)

¹⁴⁸ Larsson, M (2008), sida 22.

om eller vilken relation ungdomen, sedan tidigare, har till fältaren. Enligt Fältgruppen är det viktigt att inte göra sig oersättlig vilket är något de hela tiden måste tänka på. Angående ålder tycker ungdomarna att det är bra att fältarna inte är så gamla, då de tror att yngre personer förstår ungdomar bättre. Samtidigt säger de att åldern inte är jätteviktig. En av ungdomarna uttrycker sitt gillande då Fältgruppen är ”*lite kaxiga och nästan som en i gänget*”. Samma ungdom säger att det är roligt då Fältgruppen klär sig som ungdomar och att det inte går att se att de hör till Socialtjänsten. Denne ungdom tror att Fältgruppen kan ha nytta av detta för att få tillträde till där ungdomar vistas, samtidigt som ungdomen säger att det är viktigt med en balans mellan att vara kompis och att vara en vuxen.¹⁴⁹

En ungdom berättar att Fältgruppens stöd och hjälp i princip täckt dennes behov för att få tillvaron att fungera. Ungdomen fick goda råd och vägledning som gjorde att ungdomen själv kunde lösa det mesta. En period blev dock kontakten med Fältgruppen jobbig eftersom de ringde hem. Ungdomen tyckte ändå att det blev positivt eftersom hela familjen på så sätt fick stöd. En annan ungdom berättar att när denne behövt extra mycket stöd så har Fältgruppen gett olika alternativ till hjälp och ungdomen har på så sätt känt sig delaktig. Samtidigt har Fältgruppen varit tydlig med var deras ansvarsgräns går och när de måste överlämna ansvaret till andra. Båda dessa ungdomar säger att de kan kontakta Fältgruppen när som helst, antingen via telefon, SMS eller genom att träffa dem ute på stan. Det händer också att fältarna ringer och frågar hur ungdomen mår, då de har växlat telefonnummer just för att det ska vara lätt att kontakta varandra. En ungdom berättar att denne har väldigt stor tillit till fältarna och vågar anförtro sig till dem om allt och vet att de inte talar illa om ungdomen eller för saker vidare utan dennes vetskap.¹⁵⁰

5.4 Orosmötet

Nedanstående material är dels från utvärderarens egen empiri och dels från delutvärderingen: ”Orosmöte. Det moderna samhällets krav på nya arbetsmetoder – Förebyggande arbete för ungdomar i riskzon med föräldrarna i fokus” av Juto, F & Odö, K (ht 2008).

Under våren 2008 använde sig Fältgruppen av metoden *orosmöte*. Metodens syfte är att sammankalla föräldrar till ungdomar som fältarna uppmärksammat i riskzon och känner oro för. Detta orosmöte grundade sig i att fältarna uppmärksammat ett växande antal ungdomar i centrum. Somliga av dem ställde till problem för företagare och i takt med att antalet ungdomar växte så ökade också antalet klagomål om störande beteende, skadegörelse och snatteri. Det var inte bara det ökande antalet ungdomar som var uppseendeväckande utan just det faktum att det rörde sig om ungdomar som Fältgruppen inte kände till. Fältarbetarna fattade beslutet att identifiera samtliga ungdomar genom uppsökande arbete och skolkataloger. Det framkom att det var en stor spridning på ungdomarnas ålder, allt från 11-åringar till ungdomar över 18 år. Det var en större andel killar än tjejer och totalt identifierades ca 70 ungdomar. Därefter kontaktades föräldrarna till de ungdomar som var under 18 år. Kontakten togs via brev som innehöll information om Fältgruppens arbete, att de påträffat ungdomarna ute på stan samt en inbjudan till ett föräldramöte som de kallade orosmöte. Vid mötet fick föräldrarna en chans att tillsammans skapa nya kontakter och diskutera strategier och regler för sina barn. Det gjordes även telefonlistor som alla fick med sig hem. Det första orosmötet ägde rum i slutet av april 2008 där föräldrar till 16 av ungdomarna närvarade. Det hölls sedan ytterligare ett möte för de föräldrar som inte haft

¹⁴⁹ Larsson, M (2008). Sida 22.

¹⁵⁰ Larsson, M (2008)

möjlighet att närvara vid det första. Till det andra orosmötet kom föräldrar till tolv ungdomar.¹⁵¹

I en intervju med föräldrarna framkommer att dessa var imponerade av att Fältgruppen hade så bra koll på vilka ungdomar som var på stan. En förälder uttryckte att det var bra att någon hade ögonen på hennes dotter.¹⁵²

Det föräldrarna upplever att de fått med sig från orosmötet var främst telefonlistan med namn och telefonnummer till alla föräldrar och ungdomar, men också att de kunde känna igen andra föräldrar på stan och därmed känna en större trygghet. Föräldrarna säger att de har fått bättre förutsättningar för att kunna prata med ungdomen om vad som händer inne i stan. Föräldrarna fick även information om ett flertal platser där ungdomarna brukar hålla till. Föräldrarna uttrycker att de nu tycker att det är lättare att stå fast vid vad de tycker då de vet att det finns andra föräldrar som håller sig till samma regler och förhållningssätt.¹⁵³

Fältgruppen har uppfattningen att det skett en markant minskning av ungdomar som hänger på stan efter identifieringsarbetet och orosmötet, en uppfattning som föräldrarna delar. De intervjuade föräldrarna säger att deras barn är betydligt mindre på stan nu, något de ser som en kombination av Fältgruppens arbete, föräldrarnas engagemang och ungdomarnas mognad.¹⁵⁴

5.5Handledning av skolvärdarna på Östra gymnasiet

Nedanstående material är dels från utvärderarens egen empiri och dels från delutvärderingen: "Samarbetsformer i praktiken – utformningen av ungdomsarbetet på en gymnasieskola" av Ahlenhed, E & DeMellgard, E (ht 2008).

En av Umeås gymnasieskolor: Östra gymnasiet, har tre anställda skolvärddar, vars uppgift är att befinna sig i korridorer, matsal och andra uppehållsrum för att stötta eleverna. Under höstterminen 2007 uppstod mer och mer bråk mellan eleverna på skolan och man uppmärksammade att det ofta skedde i samband med fredagar, måndagar och lov. De bråk som uppstod handlade oftast om etniska motsättningar och om var man bor – det fanns motsättningar mellan bostadsområdena Ålidhem och Ersboda. Man uppmärksammade att det som hänt under helger och lov bars med in i klassrummen på måndagsmorgnarna, samt att det som hänt under veckan triggades upp inför helger och lov. Gymnasiechefen insåg behovet av att ha kontakt med livet utanför skolan och kontaktade då Fältgruppen (i detta fall teamledaren). Gymnasiechefen och teamledaren bestämde en kommunikationsform som innebar att skolan fick högre beredskap *efter* lov och helger och Fältgruppen *inför* lov och helger. I praktiken innebar detta ett informationsutbyte på måndagar och fredagar, vilket blev mycket uppskattat av båda parter. Teamledaren uttryckte följande: *"Positivt utifrån det här är att det hjälper ju mig att se vilka ungdomar är det man ska lägga fokus på."*¹⁵⁵

Gymnasiechefen tillfrågade även teamledaren om denne kunde tänka sig att, under en kortare period, vara handledare åt skolvärdarna i form av att ge dem råd och stöd i hur de ska arbeta. Teamledaren tog sig an uppdraget och skolvärdarna värdesatte insatsen, en av dem uttrycker det så

¹⁵¹ Juto, F & Odö, K (2008)

¹⁵² Juto, F & Odö, K (2008)

¹⁵³ Juto, F & Odö, K (2008)

¹⁵⁴ Juto, F & Odö, K (2008)

¹⁵⁵ Ahlenhed, E & DeMellgard, E (2008). Sida 22.

här: ”XX sitter inne med så mycket information, och så mycket kunskap som XX delar med sig till oss, och den kunskapen har varit väldigt utvecklande i vårt samarbete.”¹⁵⁶

5.6 Tjejgrupp

Under 2008 höll en fältare i en tjejgrupp. Det var totalt 10 träffar och tjejerna kom sporadiskt på dessa. Det märktes tidigt att det uppstått konflikter mellan tjejerna, vilket kan ha varit en anledning till att vissa bara dök upp en gång och andra bara sporadiskt. Utvärderaren ville lyfta vad som gått fel i en delutvärdering (C-uppsats) för att kunna ge feedback till Fältgruppen. Fältaren ville dock inte att arbetet med tjejgruppen skulle utvärderas.

5.7 LOB och ringa narkotikabrott

Periodvis har Fältgruppen haft ansvar för inledande och uppföljande samtal utifrån inkommande anmälningar enligt lagen om omhändertagande av berusade personer (LOB) och vid ringa narkotikabrott. Enligt rutin ska ungdomar upp till 20 år kallas till Socialtjänsten för ett samtal. Om ungdomen är under 18 år skickas ett brev till föräldrarna med upplysning om anledningen till kontakten, inbjudan till en träff (vilken är frivillig) samt information om *Ingången*¹⁵⁷. Om ungdomen är över 18 år skickas informationen direkt till henne/honom.

Huruvida detta ska vara Fältgruppens arbetsuppgifter eller inte har diskuterats och förändrats över tid. En av fältarna uttryckte att förändringarna troligtvis berott på hur mycket arbete det ligger på socialsekreterarnas (som egentligen har denna arbetsuppgift) bord i övrigt.¹⁵⁸ Några fältare diskuterade vad arbetsuppgiften har med uppsökande fältarbete att göra, samt om tilliten till Fältgruppen förstörs när en kallelse skickas ut i Fältgruppens namn.¹⁵⁹ En av fältarna menade dock att det finns en stor utvecklingspotential för Fältgruppen om de får ansvara för arbetsuppgiften, då de på så sätt får kännedom om fler ungdomar i riskzon.¹⁶⁰ Enligt cheferna var deras tanke att Fältgruppen skulle ha nytta av arbetsuppgiften i deras kartläggning.¹⁶¹ Totalt mellan 2006-2008 blev det dock endast ett fåtal ärenden gjorda, vilket cheferna tror bottnar i motsättningar inom gruppen: ”Men bekymret var ju att de inte var eniga i gruppen. Alltså det var ju det som var bekymret, att en del tyckte ja men det här gör vi, vi sätter igång, vi börjar med något. Och så fanns det andra krafter som menar det här ska vi inte göra.”¹⁶²

5.8 Samverkan

Nedanstående material är dels från utvärderarens egen empiri och dels från delutvärderingarna: ”Fältgruppen. Verksamhet, ledstjärnebegrepp och samarbete” av Strömberg, H (vt 2007) och ”Samverkan – hur får man den att fungera? Fältgruppen och dess samverkanspartners upplevelser av att samverka.” av Melander, E (ht 2008).

En av Fältgruppens arbetsuppgifter är, enligt cheferna, att kartlägga alla insatser som finns för Umeås ungdomar, dels för att undvika dubbelarbete och dels för att samverka för att nå bästa

¹⁵⁶ Ahlenhed, E & DeMellgard, E (2008). Sida 34.

¹⁵⁷ Ingången är ett TILDA-projekt som tillhandahåller alkohol- och drogrådgivning.

¹⁵⁸ Från samtal med en fältare (hösten 2007).

¹⁵⁹ Från samtal med olika fältare (2007 och 2008).

¹⁶⁰ Från en intervju med en fältare (februari 2009).

¹⁶¹ Information från ett APT (våren 2007).

¹⁶² Från en intervju med de två första cheferna. Citatet är från en av dem. (mars 2009).

resultat.¹⁶³ I dagsläget (2009-02-28) har Fältgruppen ett stort kontaktnät med både myndigheter, fritidsgårdar, organisationer, föreningar och privatpersoner. En intervjuad ungdom menar att det är Fältgruppens arbete att samverka, och att detta är bra för då har den enskilde större möjlighet att få hjälp på det ena eller andra sättet.¹⁶⁴

När Fältgruppen började 2006 möttes de av misstänksamhet från bl.a. fritidsgårdarna, och en av fältarna berättade att denne antog att det var för att fritidsgårdarna inte visste vad Fältgruppens uppdrag var.¹⁶⁵ Under vårterminen 2007 skrev en socionomstudent en delutvärdering med avsikt att belysa hur fritidsgårdarna ville att samverka med Fältgruppen skulle se ut. Sammanfattningsvis visades det att fritidsgårdarna ansåg att det behövdes fler vuxna som vistades ute bland ungdomarna och att de var positiva till Fältgruppen. Fritidsgårdarna ansåg dock att båda parter måste respektera varandras olikheter och förutsättningar och om detta gjordes så fanns utrymme för verksamheterna att komplettera varandra och bygga upp ett intressant samarbete.¹⁶⁶ Uppsatsen visade dock inte på hur fritidsgårdarna ville att ett sådant samarbete skulle se ut.

Höstterminen 2008 gjordes ytterligare en delutvärdering av en socionomstudent med syfte att lyfta fram Fältgruppens och samverkanspartnernas upplevelse av att samverka med varandra. De samverkanspartners som Fältgruppen valde ut var: polis, fritidsgårdar, resurspedagoger och nattvandrare. Resultatet av studien visade att upplevelsen av samverkan var mycket positiv, utifrån att de olika aktörerna förstod varandra och att de har identifierat en målgrupp de samverkar kring. Det nämns att det är viktigt med kommunikation och att det finns en kontinuitet i mötesintervall för att samverkan ska kännas positiv.¹⁶⁷

När delutvärderingen gjordes (ht 2008) upplevde alla samverkanspartners att det var lätt att komma i kontakt med Fältgruppen då detta kan göras både per telefon och per e-post. Resurspedagogerna ansåg dock att det ibland kunde vara svårt att få tag på Fältgruppen då deras arbetstider skilde sig åt. Representanten för fritidsgårdarna tyckte att Fältgruppen har varit ett väldigt bra bollplank på helgerna, och att det känts tryggt att veta vilka fältare som arbetat på helgen. Fritidsgårdarna tyckte att det nu var tydligt vilket uppdrag Fältgruppen har. Företrädaren för polisen upplevde att samverkan underlättats genom att det finns ett personligt förtroende mellan dem och Fältgruppen. Kontakten med Fältgruppen under helgerna beskrevs, av nattvandrarnas representant, så här: *"... det har varit skönt de gånger det har funnits någon där som har mött upp, som har haft dialog, som har pratat med dem och som på något sätt inlett de här kvällarna innan de har gått ut."* Ingen av samverkanspartnerna upplevde att sekretessen var något problem i samverkan med Fältgruppen.¹⁶⁸

¹⁶³ Information från ett APT (vintern 2006).

¹⁶⁴ Larsson, M (2008)

¹⁶⁵ Från ett samtal med en av fältarna (hösten 2007).

¹⁶⁶ Strömberg, H (2007)

¹⁶⁷ Melander, E (2008)

¹⁶⁸ Melander, E (2008)

6 ANALYS OCH DISKUSSION

*Att analysera är att sönderdela, plocka isär, för att skapa och eventuellt finna mönster. Ett mänskligt sätt att tänka, är att analysera.*¹⁶⁹

I detta kapitel besvaras löpande utvärderingens syfte och frågeställningar utifrån den teoretiska utgångspunkten. Utvärderaren har valt att dela upp kapitlet i tre delar, där första delen berör iscensättandet och besvarar frågan om hur iscensättandet sett ut och vilka antaganden Fältgruppen har om vad som är väsentligt för att nå de formella målen. Del två fokuserar på att presentera de insatser som Fältgruppen har gjort och att reflektera över dessa insatser resultat. Del tre fokuserar på frågan: Hur får man en välfungerande och effektiv Fältgrupp?

6.1 Iscensättandet – Hur kunde det bli så fel?

Utvärderarens uppfattning om iscensättandet av Fältgruppen innehåller en hel del kritiska inslag. Fältgruppen klarade inte att fylla projektets ramar med ett klart och tydligt innehåll. Orsakerna till detta är många. Dels var själva projektansökan, nästan i sin helhet, en kopia av en ansökan i en annan kommun med helt andra förutsättningar. Därmed var projektansökan inte anpassad till Umeå. Idébäraren till projektet hade inte heller för avsikt att arbeta vidare med projektet, vilket också kan ha varit en orsak till viss otydlighet? Fältgruppen drabbades även av flera yttre faktorer som att, vid flera tillfällen behöva byta lokaler, de saknade ledning, fältare slutade och ersattes av nya och de möttes av revirpink när de skulle ut och hitta sina arenor. Dessutom rådde osämja i gruppen, vilket kanske delvis berodde på ovanstående faktorer?

Från starten på 1950-talet har det framförts kritik mot fältarbete då arbetsmetoder, målgrupper och resultat ansetts alltför oklara. Det ansågs svårt att veta vad fältarbetarna egentligen gjorde.¹⁷⁰ Samma kritik riktas nu till Fältgruppen, då de hittills varken har konkreta mål eller delmål för att nå projektets formella mål. Mål är viktiga för att man som professionell ska kunna veta vad verksamheten ska sträva mot och vad man vill uppnå. För att man sedan ska kunna arbeta gemensamt mot målen krävs det att alla i arbetsgruppen vet vilka målen är och hur man ska nå dit. Fältgruppen har inte heller några dokumenterade metoder eller arbetssätt, utan uppger endast att de arbetar utifrån kunskaper baserade på utbildning och erfarenhet.

Enligt Svedberg (2007) är avsaknaden av ett medvetet arbetssätt förödande för en grupp, varför det är viktigt att gå igenom och klargöra arbetets innehåll och inriktning.¹⁷¹ En av utvärderingens frågeställningar var att se vilka antaganden Fältgruppen har för att nå de formella målen, vilket varit svårt då inga mål eller delmål satts upp. Utvärderaren har dock valt att se begreppsblommornas definierade innehåll och de definierade orden målgrupp, riskgrupp, riskmiljö och riskfaktorer som Fältgruppens antaganden för att nå målen. Vilka arbetssätt och arbetsmetoder de sedan använt sig av har ibland upplevts diffusa, t.ex. uppsökande fältarbete och ibland glasklara, t.ex. orosmötet (mer om insatser i kapitel 6.2).

Det är svårt att arbeta i ett projekt och för att ett projekt ska överleva måste gruppen ta ställning till frågor som målgrupp, arbetssätt, samverkan, rollfördelning m.m. För att klara detta måste gruppen ha en fungerande kommunikation, en samspelefunktion och en

¹⁶⁹ Alvesson, M & Sköldbäck, K (1994)

¹⁷⁰ Ander, B, Andersson, M, Jordevik, K & Leisti, A (2005)

¹⁷¹ Svedberg, L (2007)

ledningsfunktion som tar ansvar och för gruppen framåt.¹⁷² Utvärderaren påstår att alla dessa delar saknats, även om det funnits stunder då allt flutit på. Grupprocessen inom Fältgruppen har varit under all kritik. En fältare lyfter t.ex. upp att denne undvikit att komma med tankar och idéer för att denne inte orkade med de diskussioner som detta skulle medföra. En annan fältare berättar att denne tappat glädjen för att göra saker då det orsakade oändliga diskussioner om allt. Det har alltså inte varit ett öppet och kreativt klimat i gruppen. Frågan är hur man ska utvecklas om man inte får komma med nya idéer och prova dessa? Även insatser som misslyckas kan ju i längden ha betydelse för en utveckling, då insatsen trots allt ändå gör att personen tänker till.¹⁷³

Ett tydligt ledarskap redan från start, hade kanske kunnat förhindra den destruktiva grupprocessen. Enligt gruppen har cheferna varit frånvarande och de har därmed saknat ledning. Cheferna håller med om detta och säger att de önskat att de haft mer tid, de har tvingats sköta ledningen av Fältgruppen vid sidan om sitt ordinarie arbete. Samtidigt så har cheferna redan vid rekryteringen av de första fältarna, men också vid flera senare tillfällen, varit tydliga med att det skulle krävas en hög grad av självständighet hos gruppen för att fylla projektramen med innehåll. För att lösa ledningsproblemet anställdes emellertid en teamledare. Cheferna hade hoppats att allt skulle ordna sig när teamledaren, som var full av idéer, kom. Teamledaren fick dock inte mandat (av alla i gruppen) att leda och fördela arbetet. Teamledaren lämnar så småningom gruppen och uttrycker då att all energi gått åt till att hålla ihop gruppen istället för att arbeta med metodutveckling. Kanske hade redan den destruktiva grupprocessen gått för långt i det skede då teamledaren kom in i bilden?

Enligt Schutz (1997) finns det en nästan lagbunden utveckling i en nystartad grupp. Teorin går ut på att en grupp genomgår tre faser för att nå total samhörighet – där gruppen är som mest aktiv och samarbetet fungerar som bäst. Utvärderarens bedömning är att Fältgruppen aldrig har varit och aldrig kommer att nå samhörighetsfasen om inte något drastiskt görs åt konflikterna i gruppen. Enligt utvärderaren pendlar gruppen mellan tillhörandefasen, där ordning, struktur och ledarskap efterfrågas, och rollsökningsfasen där det råder konkurrens och konflikter. Enligt Markströms (1998) temperaturmätare så har gruppen befunnit sig i JÄKT i princip hela tiden, då stressen, oron, frustrationen, förvirringen och pessimismen varit bestående. Det har saknats ömsesidigt förtroende och en god atmosfär inom gruppen. Således har den inre legitimiteten varit låg. Detta bör, enligt Markström (1998), leda till att även den yttre legitimiteten varit låg, då gruppens konflikter m.m. inneburit att de inte arbetat lika effektivt som de hade gjort om de befunnit sig i samhörighetsfasen.

Det värsta är att alla konflikter och brist på styrning fick två fältare och en fältare/teamledare att lämna Fältgruppen. Utvärderarens fråga är: Hur länge får saker fortgå? Eller som en av cheferna sammanfattar åren: *”Detta är det mest långdragna projekt att komma igång med en faktisk verksamhet jag varit med om.”* Samt: *”Det har varit alldeles för mycket konflikter i gruppen som har ätit för mycket tid och det har kostat pengar!”*

6.2 Fältgruppens insatser och resultat

Utvärderaren har inte haft som syfte att visa vilka klienteffekter insatserna lett till då Fältgruppens insatser i sig inte leder till effekterna. Dessa uppstår istället som en följd av ungdomens val och handlingar under de villkor som insatsen skapar. Däremot förs här en diskussion om Fältgruppens resultat, i form av gjorda insatser.

¹⁷² Svedberg, L (2007)

¹⁷³ Morén, S & Blom, B (2006)^a

Fältgruppen har under dessa år gjort en mängd insatser för ungdomarna i Umeå och deras föräldrar. De insatser som har presenterats i denna utvärdering är: Uppsökande arbete, fältarbete på Internet, möten på individnivå – individsamtal och orosamtal, orosmötet, handledning av skolvårdarna på Östra gymnasiet, tjejgrupp, LOB och ringa narkotikabrott. Även samverkan med andra har setts som en insats och har presenterats. Fältgruppen har inga dokumenterade metoder kring insatserna, men i empiri 2 kan läsaren ändå tolka och läsa vilka metoder de brukar använda sig av, t.ex. att ge sitt telefonnummer till ungdomar och därmed vara tillgängliga.

I hela utvärderingen framgår det att de insatser Fältgruppen gjort, har de gjort bra. De har fått positiv feedback från flera håll. Resultatmässigt har Fältgruppen byggt upp ett bra nätverk tillsammans med aktuella samverkanspartners och tillsammans arbetar de för att Umeås ungdomar ska få stöd och hjälp. Det framgår att Fältgruppen har etablerat sig på ungdomarnas arena och att ungdomarna känner tillit och förtroende till dem, trots att fältarna ibland kontaktat t.ex. ungdomens föräldrar eller Socialtjänsten. Den insats som gjordes på Östra gymnasiet upplevdes av skolvårdarna som mycket positiv och ett resultat av denna är det fortsatta informationsutbytet kring helger och lov. Några konkreta resultat av orosmötet är att många ungdomar försvunnit från centrum, att föräldrar har bättre koll på vad ungdomarna gör och att de fått ett redskap i form av en telefonlista till de andra föräldrarna på mötet.

Sammanfattningsvis anser utvärderaren att de utfört ett godkänt arbete trots den svåra grupprocessen, otydligheten i uppdraget, det bristande ledarskap och den höga personalomsättningen.

6.3 Hur får man en välfungerande och effektiv Fältgrupp?

En fungerande Fältgrupp skulle ha stor betydelse för Umeås ungdomar och vara en viktig del i det förebyggande arbetet mot, i slutändan, institutionsplaceringar. Förutom de individuella vinster detta skulle innebära, skulle Fältgruppen även kunna bidra positivt till Socialtjänstens ekonomi. I dagsläget (2009-02-28) tycker utvärderaren att det är oklart om Fältgruppen arbetar med rätt ungdomar (se nedan). Fältgruppen arbetar dessutom utan tydlig målsättning och den negativa grupprocessen har kostat alltför mycket tid och därmed pengar i förhållande till vad som åstadkommit.

För att få en välfungerande och effektiv Fältgrupp krävs tydliga mål och delmål. Det behövs också ett tydligt arbetssätt och konkreta metoder för att skapa inre och yttre legitimitet. Fältgruppen måste också, genom tydlig dokumentation, kunna visa att deras insatser leder till resultat, t.ex. hur många, sedan tidigare icke kända, ungdomar aktualiserar de på Socialtjänsten? Denna fråga ger inte bara statistik utan också en fingervisning om huruvida Fältgruppen arbetar med rätt målgrupp.

Utvärderaren upplever, utifrån helrapporterna från fritidsgårdspersonalens uppsökande arbete, att dessa och Fältgruppen arbetar till stor del på samma sätt (leta upp ungdomar i centrum eller på kända festplatser, motivera, kuratorsamtal, ibland skjutsa hem, ringa föräldrar, kontakta Socialtjänsten och/eller polisen) och med samma ungdomar. Varför ha två aktörer på samma scen som arbetar med snarlika saker?

Utvärderaren anser att Fältgruppen antingen bör finnas där andra aktörer inte redan finns, dvs. hitta de ungdomar som befinner sig i riskzon men som inte går på fritidsgårdar och inte är kända av Socialtjänsten (dvs. en tydlig avgränsning gentemot fritidsgårdarnas uppsökande

verksamhet). Alternativt att Socialtjänsten inte längre ska köpa tjänsten *uppsökande verksamhet* av fritidsgårdarna (som de gjort från 2007) utan istället lägga de pengarna på mer personal i en välfungerande och effektiv fältgrupp för att själva täcka hela fältet.

Slutord – Tankar från den nya chefen (februari 2009)

Vid utvärderingsperiodens slut intervjuade utvärderaren Fältgruppens nya chef (från januari 2009), för att få en bild av hur denne såg på Fältgruppens framtid. Vid intervjutillfället hade den nya chefen ännu inte riktigt satt sig in i Fältgruppen och var inte helt på det klara med hur denne ville att Fältgruppen skulle arbeta. Nedan är ett *utkast* av dennes tankar.

Chefen berättar att Fältgruppens framtid länge sett oviss ut och i dagsläget (februari 2009) vet chefen inte om Fältgruppen bör vara kvar eller inte. Till Fältgruppen sa denne att en drastisk förändring måste ske om deras arenor inte ska slockna för alltid. Chefen ville att gruppen skulle sluta älta och se framåt. Tillsammans skulle de göra ett nålsöga av projektansökan och hitta mätbara mål och delmål. Chefen vill sträva efter att ha en Fältgrupp som arbetar 75 % i uppsökande verksamhet och är ute på fältet varje fredag och lördag. För att nå detta måste dokumentation och träffar stramas upp. Chefen vill införa att Fältgruppen, socialsekreterarna och polisens ungdomsgrupp träffas varannan vecka för att göra sociogram för att hitta av och fånga upp ungdomar i riskzon.

Chefen vill att gruppen ska fundera på syftet när de gör saker, t.ex. går och fikar med en ungdom. Vad vinner man på detta? Arbetar man med rätt målgrupp? Tar man tid från någon annan ungdom som är mer aktuell för hjälp? Chefen vill att Fältgruppen ska vara vuxna med gränser och inte vara kompisar. Denne vill att fältarna ska göra fler anmälningar till Socialtjänsten om de misstänker att en ungdom far illa, för att få hjulen i rullning.

Chefen funderar på om Fältgruppen verkligen ska vara så mycket på skolor, vad är syftet med detta? Denne vill också ta bort de enskilda ansvarsområden fältarna har för att de istället ska göra saker tillsammans och synas som grupp. Tanken med detta är att det inte ska vara så individbundet.

Referenslista

Litteratur

Alvesson, M, Sköldberg, K (1994): *Tolkning och reflektion – Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund, Studentlitteratur

Ander, B, Andersson, M, Jordevik, K, Leisti, A (2005): *Möten i mellanrummet socialt förebyggande arbetet med ungdomar*. Stockholm, Gothia

Bion, W.R (1961): *Gruppterapi teorier och erfarenheter*. Stockholm, Bokförlaget Prisma

Calissendorff, J, Höjer, S & Svensson, P (1986): *Grundbok i socialt fältarbete*. Stockholm, Liber

Clevesköld, L, Lundgren, L, Thunved, A (2005): *Handläggning inom socialtjänsten*. Stockholm, Norstedts Juridik

Eriksson, B, Karlsson, P-Å (1998): *Utvärdera bättre – för kvalitetsutveckling i socialtjänsten*. Stockholm, Gothia

Goffman, E (2004): *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Nordstedts akademiska förlag

Hyvönen, U, Forsgren, N (2000): *KLARA. Om kvalitet och effektivitet i det sociala arbetet med barnavårdsutredningar. En processutvärdering av ett utvecklingsprojekt*. Umeå, UFFE – Skriftserie nr 2/2000

Johanson, K (1997): *Socialt och brottsförebyggande ungdomsarbete arbete*. Stockholm: Axplock

Johansson, S (1995): *Verksamhetsbedömning i mjuka organisationer. Om kommunala ledares verksamhetsinformation och försök att finna mått på effektivitet inom social service*. Göteborg, CEFOS

Lennéer-Axelsson, B, Thylefors, I (1980): *Arbetsgruppens psykologi*. Lund, Natur och Kultur

Lindqvist, R (1998): *Organisation och välfärdsstat*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur

Markström, U (1998): *PRO- eller JÄKT En utvärdering av Nätkraft, ett arbetsrehabiliteringsprojekt för psykiskt funktionshindrade*. Umeå, UFFE – Skriftserie nr 3/98

Morén, S & Blom, B (2006)^a: *Insatser och resultat i socialt arbete*. Lund, Studentlitteratur

Morén, S & Blom, B (2006)^b: *Kunskapens kraft. Om socialt arbete, utvärdering och verksamhetsutveckling på kritisk realistisk grund*. Umeå, Print och Media

Schutz, W (1997): *Den goda organisationen: en modell för utveckling av människor, grupper och organisationer*. Stockholm, Natur och kultur

Svedberg, L (2007): *Gruppsykologi: om grupper, organisationer och ledarskap*. Lund, Studentlitteratur

Sveriges rikets lagar: gillad och antagen på riksdagen år 1734, ... (2009): Stockholm, Nordstedts Juridik

Vedung, E (1998): *Utvärdering i politik och förvaltning*. Lund, Studentlitteratur

Internet

Riksförbundet för fältarbete, *Socialt fältarbete – en definition*
http://www.rif.o.se/dokument/socialt_faltarbete_definition.pdf (2008-12-23)

www.umea.se/tilda (hämtad 2009-02-01)

Delutvärderingar – Alla delutvärderingar finns på www.umea.se/uffe

Ahlenhed, E & DeMellgard, E (2008): *Samarbetsformer i praktiken – utformningen av ungdomsarbetet på en gymnasieskola*

Fransson, C & Rannerud, E (2008): *Det behövs vuxna på nätet – En kvalitativ studie om fältarbete på Internet*

Juto, F & Odö, K (2008): *Orosmöte. Det moderna samhällets krav på nya arbetsmetoder - Förebyggande arbete för ungdomar i riskzon med föräldrarna i fokus*

Larsson, M (2008): *Det individbaserade mötet – Umeå fältgrupp*

Melander, E (2008): *Samverkan – hur får man den att fungera? Fältgruppen och dess samverkanspartners upplevelser av att samverka.*

Nordström, S & Sandström, M (2008): *Fältgruppen i Centrum – arbetssätt och metoder*

Strömberg, H (2007): *Fältgruppen – Verksamhet, ledstjärnebegrepp och samarbete*

Annat

Umeå Kommunfullmäktiges direktiv ”Förebyggande insatser för barn och ungdomar”, Dnr 354/2003

Ansökan om medel från Tilda - Umeå kommuns barn och ungdomssatsning

Fyll i nedanstående ansökan. Ifylld ansökan skicka in i två kopior den ena skickas via post till projektsamordnare Stefan Nybom, Socialtjänstens hus, 901 84 Umeå (glöm inte underskriften) den andra via e-post till stefan.nybom@umea.se (behöver ej vara underskriven). Om det är något ni undrar över går det bra att kontakta Stefan på tfn 090-16 10 86, mobil: 070-6473861.

1 Vem söker?

Förvaltning/förening: Umeå socialtjänst
Arbetsplats/verksamhet: Myndighetsutövning/ Banken
Ansvarig projektledare: Ulf Norberg/ Stefan Nybom
Närmaste chef: Marie Ernestad
Kort sammanfattning av er idé: Skapa en fältgrupp av socialarbetare, baserad i centrum men opererande över hela kommunen. Problembaserat, projektorienterat arbetssätt. Dagtid uppsökande arbete mot skolor, information och opinionsbildning (alkohol, narkotika och kriminalitet), akut stöd vid vissa krishändelser i skolan. Kvällar och helger uppsökande verksamhet i miljöer där ungdomar rör sig. Nära samarbete med bl.a. socialtjänstens myndighetsutövning, gårdarna, skolan och polisen.

2 Idé och syfte

Vad vill ni göra? Varför vill ni göra det ni föreslår? Vilka möjligheter ser ni? Vad är nyskapande i detta?

Det allra flesta större städer har någon form av professionell fältverksamhet i syfte att bedriva uppsökande arbete mot ungdomar. Verksamheter som från stad till stad kan se ganska olika ut. Det kan röra sig på en skala från grupper som arbetar väldigt nära polisen med fokus på allvarlig ungdomskriminalitet (Malmö) till grupper som har ett i huvudsak rådgivande, stödjande eller kurativt uppdrag (Lund). För Umeås del tänker vi att vi behöver ett slags mellanting av dessa två "extremer". Vi vill ha en grupp som verkar mitt ibland ungdomarna, uppsöker och arbetar i miljöer i vilka de föreligger flera riskfaktorer som äventyrar ungdomars framtid. En grupp som å ena sidan kan uppfattas som störande och irriterande men som också kan fånga upp, motivera och leda ungdomar in på alternativa, positiva, vägar. Gruppen skulle med sin existens och de interventioner den gör kunna vara en skyddsfaktor för unga människor i social riskzon. Gruppen ska arbeta i nätverk av kontakter med ungdomsgårdar, skolor, socialsekreterare och poliser. Representanter från gruppen ska vara mobila och kunna lägga sina insatser där det för tillfället mest behövs. Ett rättesnöre ska vara att "vi kommer till problemen innan problemen kommer till oss". Exempelvis: Om en skola upptäcker att man har stora problem med t.ex. missbruk, våld, skadegörelse eller liknande ska gruppen under en tid kunna koncentrera sitt arbete till den skolan.

3 Målgrupp

Vilken eller vilka är målgrupperna? Beskriv målgruppen, t.ex. storlek, ev. könsperspektiv, problem och resurser hos målgruppen

Målgruppen är flickor och pojkar i riskzon d.v.s. som vistas i miljöer eller sammanhang där det förekommer missbruk, kriminalitet eller annat normbrytande beteende.

Åldersintervallet inom vilket fältgruppen arbetar är ointressant. Karaktären av problemen ska styra arbetet. Det kan handla om skolor med stora problem (Östra Ersboda 2002, Sävar 1999) men det kan också röra sig om ungdomar i äldre tonår som befinner sig i riskmiljöer (Vasaplansmiljön, krogen). Personalen ska sättas samman utifrån ett mångfaldsperspektiv. Frågor som kön och etnicitet ska beaktas när gruppen rekryteras.

En målgrupp kan i indirekt mening vara alla andra professionella som i sitt vardagsarbete ställs inför omfattande och svårlösta situationer. Här kan fältgruppen engageras för att förstärka arbetet under en avgränsad period.

4 Mål

Beskriv förväntat resultat för målgruppen och verksamheten. Ange målsättningar. Beakta att målen ska kunna utvärderas.

Fält-gruppen ska arbeta utifrån följande utgångspunkter:

- Tillgänglighet- 30 timmar av arbetstiden ska läggas i direkt fältarbete. Gruppen ska arbeta på tider som passar de uppdrag man arbetar kontinuerligt med men också kunna anpassa sina arbetstider under perioder utifrån de problem som ska lösas. Detta innebär en stor flexibilitet och att dygnets alla timmar i princip kan var aktuella som arbetstid.
- Tydlighet- det ska vara tydligt för både ungdomar och samarbetspartners vilka gruppen är och vad deras uppdrag är. Tydliga vuxna med myndighetsansvar. Fält-personalen ska uppträda öppet och bära särskilda jackor eller t-shirts av vilka det framgår vilka de är. De ska kunna legitimera sig i kontakter med ungdomar och föräldrar.
- trovärdighet- Fältgruppen ska arbeta för att få ungdomars, föräldrars och samarbetspartners förtroende. Man måste hitta en balansgång mellan sekretess, förtroende och ansvar och ungas behov av skydd och ytterst anmälningsskyldighet. Mötet med olika människor i problem situationer ska präglas av ett lösningsinriktat synsätt.
- Trygghet- i de övergripande målen för Umeå kommun finns en ambition uttryckt att Umeå ska vara en trygg stad och kommun att leva. Detta kan bl.a. sägas vara en av anledningarna till hela Tilda-satsningen. Målet eller ambitionen om trygghet har väl sällan haft högre aktualitet än just nu i vår stad! Kan fältgruppen genom sina aktiviteter och närvaro på något sätt bidra till att öka känslan av faktisk social trygghet i Umeå är mycket vunnit.

Projektet kan också ses som ett bidrag till de aktiviteter som är förknippade med att Umeå kommun är uttaget som försökskommun av alkoholkommittén och mobilisering mot narkotika.

Försökskommunsprojektet syftar till att finna generella och specifika vägar till att minska alkoholkonsumtion och missbruk av alkohol och narkotika.

5 Resurser

Vilka resurser krävs för att driva verksamheten eller genomföra aktiviteten? Ange belopp för respektive år och totalt. (Endast direkta merkostnader för att driva verksamheten eller aktiviteten ska tas upp, redan befintliga kostnader ersätts ej av Tildaprojektet). Fyll i nedanstående tabell.

Resurser	År 2005	År 2006	År 2007	S:a 2005-2007
Personal		696 000	1670 400	2 366 400
Socialsekreterare / timmar		35 000	100 000	135 000
Lokal		?	?	?
Övriga kostnader (startkostnader, handledning, resor)		70 000	50 000	120 000
Utvärderingskostnader		25 000	75 000	100 000
Summa kostnader		826 000	1895 400	2 721 400
Intäkter (exkl. bidrag från Tilda-projektet) söks av länsstyrelsen		173 750	417 600	591 350
Socialtjänsten (160 tim + 460 tim)		35 000	100 000	135 000
Summa nettokostnader (kostnad - intäkt)		617250	1 377800	1 995 050

6 Genomförande

-Hur ska verksamheten eller aktiviteten organiseras och bedrivas?

Bemanningen består av 4,0 tjänster varav en tjänst söks från de statliga medel som länsstyrelsen årligen förmedlar till Västerbottens kommuner.

Verksamheten sorterar under Umeå socialtjänst BUF. Ambitionen är att hitta arbetsplatser inom befintliga lokaler. Skulle detta visa sig omöjligt återkommer vi med en särskild ansökan om detta.

Till Fält-gruppen knyts delar av socialsekreterare resursen i Umeå kommun. Socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning utgör en Förstärkningsresurs som kopplas till fältgruppen. Detta organiseras av Banken och i första hand genom att socialsekreterare frivilligt och mot någon form av ersättning frivilligt lägger del av tjänst till Förstärkningsresursen. Denna resurs används framförallt i samband med helger, evenemang och s.k. riskhelger.

Del av gårdarnas uppsökande arbete knyts också i någon form till fältgruppen.

Frivilliga krafter organiseras via ansträngningar att mobilisera vuxna (Nattvandrare, samverkan mot brott) och volontärer i arbetet. Samarbete med kyrkans fältverksamhet.

En referensgrupp bestående av representanter för samverkanspartners skapas för att följa och kunna påverka projektet.

-Vilka är de viktigaste samverkansparterna?

Socialtjänsten, skolan årskurs 4-9 och gymnasium, fritidsgårdarna, volontärbyrån och polisen. Även näringsidkare och andra verksamheter (t.ex. biblioteken, nöjesarrangörer, Bostaden, vaktbolag och andra fastighetsägare och Ultra) knyts på olika sätt till arbetet.

-Hur ser tidplanen ut?

Uppstart maj 2006. Pågår hela 2007.

-Tänkbara hinder för att målen ska kunna uppnås?

Tanken att förena upptäckande, problemfokuserat arbete kommer i konflikt med den andra sidan av trovärdighetsmålet- att möta, motivera och stötta barn och unga i besvärliga situationer. Intresset svagt att arbeta med fältarbete som del av tjänst försvårar skapande av förstärkningsresurs. Projektet misslyckas med ambitionen om "folklig förankring" och stöd från det civila samhället.

-Om ni är framgångsrika- hur ska verksamheten och aktiviteten överleva när projektmedlen är slut?
Omprioriteringar från traditionellt utrednings- och åtgärdsfokuserat myndighetsarbete inom socialtjänsten

7 Utvärdering, uppföljning och erfarenhetsåtervinning

På vilket sätt och av vem ska verksamheten eller aktiviteten utvärderas? Vilka frågor ska utvärderingen ge svar på? Hur ska erfarenheterna dokumenteras och återföras till övriga verksamheter?

Målen om Tillgänglighet, Tydlighet, Trovärdighet och Trygghet speglar en strävan eller snarast en värdegrund för projektet. Det är nödvändigt att bryta ner dem i några utvärderingsbara aspekter. Nedan följer exempel på detta.

- Tillgänglighet- målet kan utvärderas med hjälp av enkäter till samverkanspartners, offentliga och privata. De kan kompletteras med ett mindre antal djupintervjuer.
 - har målet om 30 timmars faktiskt fältarbete uppnåtts?
 - har gruppen funnits tillgänglig för samarbetspartners i den utsträckning man önskar?
- Tydlighet- att få en uppfattning om hur fältgruppens arbete uppfattas, deras funktion och roll ska mätas dels på samma sätt som anges vid ovanstående punkt dels genom att även ställa frågor till ungdomar som har kommit i kontakt med gruppen.
 - hur ser samarbetspartners på gruppens roll och funktion?
 - hur ser ungdomarna på socialarbetarna i fältgruppen?
- Trovärdighet- under denna rubrik vill vi försöka fånga kvalitativa faktorer. Vad har man faktiskt gjort? Hur har man lyckats med det man gjort? Fråga ungdomar som fått hjälp och föräldrar som kommit i kontakt med gruppen.
 - hur har kvaliteten i de insatser man gjort uppfattats, professionalitet?
 - av ungdomar, föräldrar och samarbetspartners.
- Trygghet- utifrån vilka svar som kommer fram kring ovanstående målområden kan man förhoppningsvis ha en kvalificerad slutdiskussion om en fältgrupp kan bidra till att öka tryggheten i kommunen.

Fältgruppens arbete kan brytas ner i tre huvudområden. Var och ett av dessa områden kräver sin egen dokumentation och utvärderingsansats.

- Miljöbaserat fältarbete, de arbete man gör när man söker upp ungdomar i olika "fria" miljöer. I detta sammanhang ska gruppen föra loggböcker eller dagbok i vilka man noterar vad man faktiskt gjort under ett arbetspass.
- Annat uppsökande, problembearbetande arbete- i detta sammanhang tillkallas fältgruppen att under en avgränsad period arbeta med ett avgränsat problem. T.ex. mobbing, skadegörelse, hot och våld i en stadsdel eller i ett skolområde. Varje sådan insats kräver sin egen avgränsade dokumentation.
- Informations eller opinionsbildande insatser. Fältgruppen ska stå till förfogande för informations insatser vid föräldramöten, personalgruppsmöten och vid förfrågan även gentemot föreningslivet.

Som vägledning och inspiration i utvärderingsarbetet vill jag nämna "Hej Soc!" – en utvärdering av projektet Socialarbetare för ungdom 2002-2004, Berit Andersson, Sociologiska institutionen, Lunds universitet.

8 Underskrifter

.....
Projekt- eller aktivitetsansvarig

.....
Chef

.....
Samverkanspartner

Ansökan om medel från Tilda - Umeå kommuns barn och ungdomssatsning

Fyll i nedanstående ansökan. Ifylld ansökan skicka in i två kopior den ena skickas via post till projektsamordnare Stefan Nybom, Socialtjänstens hus, 901 84 Umeå (glöm inte underskriften) den andra via e-post till stefan.nybom@umea.se (behöver ej vara underskriven). Om det är något ni undrar över går det bra att kontakta Stefan på tfn 090-16 10 86, mobil: 070-6473861.

1 Vem söker?

Förvaltning/förening: Umeå socialtjänst
Arbetsplats/verksamhet: Myndighetsutövning/ Banken
Ansvarig projektledare: Ulf Norberg/ Stefan Nybom
Närmaste chef: Marie Ernestad
Kort sammanfattning av er idé: Skapa en fältgrupp av socialarbetare, baserad i centrum men opererande över hela kommunen. Problembaserat, projektorienterat arbetssätt. Dagtid uppsökande arbete mot skolor, information och opinionsbildning (alkohol ,narkotika och kriminalitet), akut stöd vid vissa krishändelser i skolan. Kvällar och helger uppsökande verksamhet i miljöer där ungdomar rör sig. Nära samarbete med bl.a. socialtjänstens myndighetsutövning, gårdarna , skolan och polisen.

2 Idé och syfte

Vad vill ni göra? Varför vill ni göra det ni föreslår? Vilka möjligheter ser ni? Vad är nyskapande i detta?

Det allra flesta större städer har någon form av professionell fältverksamhet i syfte att bedriva uppsökande arbete mot ungdomar. Verksamheter som från stad till stad kan se ganska olika ut. Det kan röra sig på en skala från grupper som arbetar väldigt nära polisen med fokus på allvarlig ungdomskriminalitet (Malmö) till grupper som har ett i huvudsak rådgivande, stödjande eller kurativt uppdrag (Lund). För Umeås del tänker vi att vi behöver ett slags mellanting av dessa två "extremer". Vi vill ha en grupp som verkar mitt ibland ungdomarna, uppsöker och arbetar i miljöer i vilka de föreligger flera riskfaktorer som äventyrar ungdomars framtid . En grupp som å ena sidan kan uppfattas som störande och irriterande men som också kan fånga upp, motivera och leda ungdomar in på alternativa , positiva, vägar. Gruppen som ska arbeta med socialt fältarbete måste ha en förmåga att "skapa sitt arbete". Några manualer eller rutinärenden kommer sällan att existera, utan varje arbetspass kommer att vara något av en ny utmaning. Gruppen måste besitta egenskaper som mod, nyfikenhet och ett starkt engagemang för barn och unga men samtidigt ha klart för sig att samverkan och andras engagemang är än mer nödvändigt för att i längden göra en skillnad. Gruppen skulle med sin existens och de interventioner den gör kunna vara en skyddsfaktor för unga människor i social riskzon.

Gruppen ska arbeta i nätverk av kontakter med ungdomsgårdar, skolor, socialsekreterare och poliser samt även avsätta tid för att möta ungdomars behov ute i "cyberfältet". Representanter från gruppen ska vara mobila och kunna lägga sina insatser där det för tillfället mest behövs. Ett rättesnöre ska vara att "vi kommer till problemen innan problemen kommer till oss".

Exempelvis: Om en skola upptäcker att man har stora problem med t.ex. missbruk, våld, skadegörelse eller liknande ska gruppen under en tid kunna koncentrera sitt arbete till den skolan.

3 Målgrupp

Vilken eller vilka är målgrupperna? Beskriv målgruppen, t.ex. storlek, ev. könsperspektiv, problem och resurser hos målgruppen

Målgruppen är flickor och pojkar i riskzon d.v.s. som vistas i miljöer eller sammanhang där det förekommer missbruk, kriminalitet eller annat normbrytande beteende.

Åldersintervallet inom vilket fältgruppen arbetar är ointressant. Karaktären av problemen ska styra arbetet. Det kan handla om skolor med stora problem (Östra Ersboda 2002, Sävar 1999) men det kan också röra sig om ungdomar i äldre tonår som befinner sig i riskmiljöer (Vasaplansmiljön, krogen). Personalen ska sättas samman utifrån ett mångfaldsperspektiv. Frågor som kön och etnicitet ska beaktas när gruppen rekryteras.

En målgrupp kan i indirekt mening vara alla andra professionella som i sitt vardagsarbete ställs inför omfattande och svårlösta situationer. Här kan fältgruppen engageras för att förstärka arbetet under en avgränsad period.

4 Mål

Beskriv förväntat resultat för målgruppen och verksamheten. Ange målsättningar. Beakta att målen ska kunna utvärderas.

Fält-gruppen ska arbeta utifrån följande utgångspunkter:

- Tillgänglighet- 30 timmar av arbetstiden ska läggas i direkt fältarbete. Gruppen ska arbeta på tider som passar de uppdrag man arbetar kontinuerligt med men också kunna anpassa sina arbetstider under perioder utifrån de problem som ska lösas. Detta innebär en stor flexibilitet och att dygnets alla timmar i princip kan var aktuella som arbetstid.
- Tydlighet- det ska vara tydligt för både ungdomar och samarbetspartners vilka gruppen är och vad deras uppdrag är. Tydliga vuxna med myndighetsansvar. Fält-personalen ska uppträda öppet och bära särskilda jackor eller t-shirts av vilka det framgår vilka de är. De ska kunna legitimera sig i kontakter med ungdomar och föräldrar.
- Trovärdighet- Fältgruppen ska arbeta för att få ungdomars, föräldrars och samarbetspartners förtroende. Man måste hitta en balansgång mellan sekretess, förtroende och ansvar och ungas behov av skydd och ytterst anmälningskyldighet. Mötet med olika människor i problem situationer ska präglas av ett lösningsinriktat synsätt.
- Tillit- Skapa tillit i förhållande till ungdomar i riskzon för missbruk och kriminalitet. Tillit till samarbetspartners insatser för unga i riskzon.
- Trygghet- i de övergripande målen för Umeå kommun finns en ambition uttryckt att Umeå ska vara en trygg stad och kommun att leva. Detta kan bl.a. sägas vara en av anledningarna till hela Tilda-satsningen. Målet eller ambitionen om trygghet har väl sällan haft högre aktualitet än just nu i vår stad! Kan fältgruppen genom sina aktiviteter och närvaro på något sätt bidra till att öka känslan av faktisk social trygghet i Umeå är mycket vunnet.

Projektet kan också ses som ett bidrag till de aktiviteter som är förknippade med att Umeå kommun är uttaget som försökskommun av alkoholkommittén och mobilisering mot narkotika.

Försökskommunsprojektet syftar till att finna generella och specifika vägar till att minska alkoholkonsumtion och missbruk av alkohol och narkotika.

5 Resurser

Vilka resurser krävs för att driva verksamheten eller genomföra aktiviteten? Ange belopp för respektive år och totalt. (Endast direkta merkostnader för att driva verksamheten eller aktiviteten ska tas upp, redan befintliga kostnader ersätts ej av Tildaprojektet). Fyll i nedanstående tabell.

Resurser	År 2008	År 2009	S:a 2008-2009
Personal 4.0 heltid samt friskvårdspengar 700:-/person/år	1.721.400	1.773.050	3.494.450
Lokal hyra 5.700/mån	68.400	68.400	136.800
Driftskostnader(telekostn 4 st 3200/mån, kortavg 4 st 1000:-/år, aktivitetspengar tillsammans med ungdomar 15.000;-/år)	54.460	54.460	108.920
Övriga kostnader (startkostnader kläder för 2 personer, vinter,sommar jackor, vinterskor 10.000:-, inköp av 1 telefon samt abonnemang 1100:-, lösningfokuserad grundutbildning 10.000;- handledning lösningfokuserad 30.000:- övrig utb 6000:-, inköp av litteratur 1500:-, studieresor/samverkansresor festivaler 6000:-	64.600	43.500	108.100
Utvärderingskostnader 25% lönekost/år en person	100.000	100.000	200 000
Summa kostnader	2.008.860	2.039.410	4.048.270

6 Genomförande

-Hur ska verksamheten eller aktiviteten organiseras och bedrivas?

Bemanningen består av 4.0 heltidstjänster varav en teamledare

Verksamheten sorterar under Umeå socialtjänst Banken.

Del av gårdarnas uppsökande arbete knyts också i någon form till fältgruppen.

En referensgrupp bestående av representanter för samverkanspartners skapas för att följa och kunna påverka projektet (LFG-grupper).

-Vilka är de viktigaste samverkansparterna?

Socialekreterare som arbetar med barn och unga, resurspedagoger, skolan årskurs 4-9 och gymnasium, fritidsgårdarna, kyrkans fältverksamhet och polisen. Även näringsidkare och andra verksamheter (t.ex. biblioteken, nöjesarrangörer, Bostaden, vaktbolag och andra fastighetsägare och Ultra) knyts på olika sätt till arbetet.

Frivilliga krafter organiseras via ansträngningar att mobilisera vuxna (Nattvandrare, samverkan mot brott) och volontärer i arbetet.

-Hur ser tidplanen ut?

Projektet startades okt-06. Tilläggsansökan avser år 2008-09

-Tänkbara hinder för att målen ska kunna uppnås?

Tanken att förena upptäckande, problemfokuserat arbete kommer i konflikt med den andra sidan av trovärdighetsmålet- att möta, motivera och stötta barn och unga i besvärliga situationer.

Att hitta tydlighet i uppdraget.

Projektet misslyckas med ambitionen om "folklig förankring" och stöd från det civila samhället.

-Om ni är framgångsrika- hur ska verksamheten och aktiviteten överleva när projektmedlen är slut?

Omprioriteringar inom socialtjänsten, alternativt att i VP-dialog äska medel för ändamålet.

7 Utvärdering, uppföljning och erfarenhetsåtervinning

På vilket sätt och av vem ska verksamheten eller aktiviteten utvärderas? Vilka frågor ska utvärderingen ge svar på? Hur ska erfarenheterna dokumenteras och återföras till övriga verksamheter?

Målen om Tillgänglighet, Tydlighet, Trovärdighet, Trygghet och Tillit speglar en strävan eller snarast en värdegrund för projektet. Det är nödvändigt att bryta ner dem i några utvärderingsbara aspekter. Nedan följer exempel på detta.

- Tillgänglighet- målet kan utvärderas med hjälp av enkäter till samverkanspartners, offentliga och privata. De kan kompletteras med ett mindre antal djupintervjuer.
 - har målet om 30 timmars faktiskt fältarbete uppnåtts?
 - har gruppen funnits tillgänglig för samarbetspartners i den utsträckning man önskar?
- Tydlighet- att få en uppfattning om hur fältgruppens arbete uppfattas, deras funktion och roll ska mätas dels på samma sätt som anges vid ovanstående punkt dels genom att även ställa frågor till ungdomar som har kommit i kontakt med gruppen.
 - hur ser samarbetspartners på gruppens roll och funktion?
 - hur ser ungdomarna på socialarbetarna i fältgruppen?
- Trovärdighet- under denna rubrik vill vi försöka fånga kvalitativa faktorer. Vad har man faktiskt gjort? Hur har man lyckats med det man gjort? Fråga ungdomar som fått hjälp och föräldrar som kommit i kontakt med gruppen.
 - hur har kvaliteten i de insatser man gjort uppfattats, professionalitet?
 - av ungdomar, föräldrar och samarbetspartners.
- Trygghet- utifrån vilka svar som kommer fram kring ovanstående målområden kan man förhoppningsvis ha en kvalificerad slutdiskussion om en fältgrupp kan bidra till att öka tryggheten i kommunen.
- Tillit- genom intervjuer med ungdomar och fältgruppen
 - känner ungdomarna tillit till fältgruppen
 - har fältgruppen tillit till samarbetspartners insatser för ung i riskzon

Fältgruppens arbete kan brytas ner i tre huvudområden. Var och ett av dessa områden kräver sin egen dokumentation och utvärderingsansats.

- **Miljöbaserat fältarbete, de arbete man gör när man söker upp ungdomar i olika "fria" miljöer. I detta sammanhang ska gruppen föra loggböcker eller dagbok i vilka man noterar vad man faktiskt gjort under ett arbetspass.**
- **Annat uppsökande, problembearbetande arbete- i detta sammanhang tillkallas fältgruppen att under en avgränsad period arbeta med ett avgränsat problem. T.ex. mobbing, skadegörelse, hot och våld i en stadsdel eller i ett skolområde. Varje sådan insats kräver sin egen avgränsade dokumentation.**
- **Informations eller opinionsbildande insatser. Fältgruppen ska stå till förfogande för informations insatser vid föräldramöten, personalgruppsmöten och vid förfrågan även gentemot föreningslivet.**

8 Underskrifter

Christina Lidström-Nordin
Bo Långström

.....
Projekt- eller aktivitetsansvarig

Ulf Norberg områdeschef BUF

.....
Chef

.....
Samverkanspartner

Tidsredovisning för fältarbetarna (3st) från 16 oktober 2006 till 16 september 2007

Vid metareflektionen uppkom att de hade olika sätt att definiera vad de arbetade med, vilket kan betyda att siffrorna nedan inte är alltför tillförlitliga.

Miljöbaserat fältarbete *"Miljöbaserat fältarbete, det arbete man gör när man söker upp ungdomar i olika "fria" miljöer". I detta sammanhang ska gruppen föra loggböcker eller dagbok i vilka man noterar vad man faktiskt gjort under arbetspass"* **Totalt: 46 %**

Annat uppsökande arbete *"Annat uppsökande, problembearbetande arbete - i detta sammanhang tillkallas fältgruppen att under en avgränsad period arbeta med ett avgränsat problem. T.ex. mobbing, skadegörelse, hot och våld i en stadsdel eller i ett skolområde. Varje sådan insats kräver sin egen avgränsade dokumentation."* **Totalt: 6 %**

Information och opinionsbildande *"Informations eller opinionsbildande insatser. Fältgruppen ska stå till förfogande för informationsinsatser vid föräldramöten, personalgruppsmöten och vid förfrågan även gentemot föreningslivet."* **Totalt: 21 %**

Övrigt. Totalt: 27 %

Från 17 september 2007 till 31 december 2007 finns ingen tidsredovisning då enbart en fältare var kvar i Fältgruppen. Denne arbetade dels med att förbereda inför att teamledaren skulle komma, och dels med individsamtal och en tjejgrupp. När teamledaren kom 1 oktober 2007 arbetade båda med att förbereda inför nystarten 2008.

Tidsredovisning för teamledaren från 2008-01-01 till 2008-10-31**Tidsredovisning för fältarbetarna (3st) 2008-01-01 till 2008-08-10**

(Det saknas tidsredovisning mellan 2008-08-11 och 2008-10-31 – då det blev ett missförstånd mellan teamledaren och Fältgruppen)

	Teamledaren:	Fältarbetarna:
Miljöbaserat:	40%	52 %
- helger		
- kvällar		
Annat uppsökande:	10 %	2 %
- Skola		
- Basket		
- Tel med föräldrar, ungdomar		
- Individkontakter		
- Internet		
- Kartläggning av ungdomar		
Information/Opinion:	10 %	14 %
- Förfrågningar		
- Nätverk		
- Föreläsningar		
- Utbildning av gruppen		
- Seminarium som FG deltagit i		
- Studiebesök		
Övrigt:	40 %	32 %
- APT		
- dokumentation		
- vaktmästarsysslor		
- Team		
- Ekonomi		
- Administrativa sysslor		

Sammanlagd tidsredovisning fältarbetarna (3st) från 1/11 2008 till 28/2 2009

Miljöbaserat fältarbete: 51 % *"Miljöbaserat fältarbete, det arbete man gör när man söker upp ungdomar i olika "fria" miljöer". I detta sammanhang ska gruppen föra loggböcker eller dagbok i vilka man noterar vad man faktiskt gjort under arbetspass"*

Uppsökande fältarbete – stan, arrangemang	41 %
Uppsökande fältarbete – skola	6 %
Internet	5 %

Annat uppsökande arbete: 11 % *"Annat uppsökande, problembearbetande arbete - i detta sammanhang tillkallas fältgruppen att under en avgränsad period arbeta med ett avgränsat problem. T.ex. mobbing, skadegörelse, hot och våld i en stadsdel eller i ett skolområde. Varje sådan insats kräver sin egen avgränsade dokumentation."*

Skola – t.ex. arbetet på Östra	-
Kill/tjej/blandade grupper	-
Uppdrag	3 %
Akuta insatser	2 %
Individkontakter, orossamtal, mail, brev	6 %
Övrigt	-

Information och opinionsbildande: 8 % *"Informations eller opinionsbildande insatser. Fältgruppen ska stå till förfogande för informationsinsatser vid föräldramöten, personalgruppsmöten och vid förfrågan även gentemot föreningslivet."*

Orosmöten	-
Samverkan/samarbete	6 %
Föräldramöten	-
Media	-
Hemsida	-
Föreläsning	1 %
Information om verksamheten	-
Övrigt	1 %

Övrigt: 30 %

APT – inklusive dokumentation	4 %
Dokumentation – dagbok	1 %
Dokumentation – Fältrapport	2 %
Handledning	2 %
LOB/Ringa narkotika – inklusive dokumentation	-
Kunskapsinhämtning	5 %
Utvärdering – möten med utvärderaren, intervjuer och möten med studenter	4 %
Team – inklusive dokumentation	4 %
Teambuilding – inklusive dokumentation	1 %
Vaktmästarsysslor	1 %
Övrigt	6 %

UFFE (Utvecklings- och fältforskningsenheten) vid Umeå socialtjänst har till uppgift att medverka till en kunskaps- och kompetensutveckling inom alla verksamhetsområden i Socialtjänsten. UFFE drivs i nära samarbete mellan kommunens socialtjänst och Umeå universitet, främst Institutionen för socialt arbete och Institutionen för psykologi. Ett ömsesidigt erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan forskare och praktiskt verksamma i det sociala arbetet sker bl.a. genom projekt, seminarier, föreläsningar och annan utbildningsverksamhet som UFFE medverkar i.

Detta är en utvärdering av Fältare i centrum (Fältgruppen) – ett av flera TILDA-projekt (Tidiga Insatser och Långsiktiga verksamheter Där man bor och på ett Annorlunda sätt). Utvärderingen sträcker sig mellan oktober 2006 och februari 2009. Utvärderingen beskriver iscensättandet av Fältgruppen och presenterar Fältgruppens antaganden om vad som är väsentligt för att nå deras formella mål. Utvärderingen presenterar även de insatser som Fältgruppen gjort och reflekterar över dessa insatsers resultat.

Författaren Jessica Eliasson är socionom och arbetar som äldreomsorgskonsulent på Socialtjänsten och har varit deltidsanställd på UFFE som utvärderare av projektet Fältgruppen.

